

בש"פ 4030/24 - פלוני נ' פלונית

בבית המשפט העליון

בש"פ 4030/24

לפני:

כבוד השופטת דפנה ברק-ארז
כבוד השופטת גילה כנפי-שטייניץ
כבוד השופטת רות רונן
פלוני

העורר:

נ ג ד

המשיבות:

1. פלונית

2. פלונית

3. מדינת ישראל

ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי בתל
אביב-יפו מיום 17.4.2024 במח"ע
60746-02-24 שניתנה על-ידי כבוד השופט
העמית א' הימן

כ"ג בתמוז התשפ"ד (29.7.2024)

עו"ד אלקנה לייסט, עו"ד אלעד רט

עו"ד רווית זילברפרב, עו"ד יעל בן-סעדון

תאריך הישיבה:

בשם העורר:

בשם המשיבות 2-1:

עו"ד נועה עזרא-רחמני

בשם המשיבה 3:

החלטה

השופטת דפנה ברק-ארז:

1. מהו היקף סמכותו של בית המשפט להטיל מגבלות על עבריו מין שסיים לרצות את עונשו בגדרו של חוק מגבלות על חזרתו של עבריו מין לסביבת נפגע העבירה, התשס"ה-2004 (להלן: חוק המגבלות או החוק)? באופן יותר ספציפי, כיצד יש לפרש את הסמכות הנתונה לבית המשפט להטיל עליו מגבלות הנוגעות למקום מגוריו, מקום עבודתו ומוסד לימודיו, והאם סמכות זו כוללת את האפשרות להרחיקו לחלוטין מאזורים מסוימים, ובכלל זה מתחום שטח המוגדר כ"מרכז חייה" של נפגעת העבירה? כמו כן, האם היא מאפשרת להורות על הרחקתו מכל מקום שבו ידוע לו כי נפגעת העבירה נמצאת? שאלות אלה, הנסבות כולן על פרשנות החוק, הן שעומדות ביסודו של ההליך הנוכחי.

אקדים ואומר את המובן מאליו: כל מקום שבו נכתב "נפגעת עבירה" - אף נפגע עבירה במשמע, ולהפך.

המסגרת הנורמטיבית

2. לצורך הבנת המחלוקת שהתגלעה בין הצדדים, ובטרם אצלול לפירוט נסיבותיו של המקרה דנן - אפתח בהצגת הוראות החוק העיקריות שלהן חשיבות בענייננו. כבר עתה יוער כי פסיקתו של בית משפט זה בעניינו של חוק המגבלות היא מצומצמת יחסית, וכוללת החלטות ספורות בלבד שניתנו בדן יחיד.

3. חוק המגבלות הוא חלק ממערך חקיקתי רחב יותר שנדרש לסוגיית "היום שאחרי", דהיינו להתמודדות עם שחרורו של עבריין מין ממאסר לאחר שסיים לרצות את העונש שנגזר עליו בדן. חוק זה מצטרף לחוק למניעת העסקה של עברייני מין במוסדות מסוימים, התשס"א-2001 ולחוק הגנה על הציבור מפני ביצוע עבירות מין, התשס"ו-2006 (להלן: חוק ההגנה) (ראו: בש"פ 8887/17 פלונית נ' פלוני, פסקה 8 (27.3.2018) (להלן: בש"פ 8887/17)). יובהר, כי חוקים אלה אינם מכוונים להגשמת תכלית עונשית, אלא לתת מענה לקשיים ייחודיים המתעוררים בתקופה שלאחר שחרורו של עבריין המין ממאסר. על הצורך בחקיקה מסוג זה נכתב בפסיקתו של בית משפט זה כך:

"ואם יתמה הקורא מה מותר עבריין המין מעבריינים אחרים, נשיב כי עבירות המין מתייחדות באלה: פגיעתן רעה במיוחד בקרבנות העבירה (שלעיתים קרובות הם קטינים או בני משפחה או חסרי ישע); החשש לרצידיביזם של עברייני מין גבוה במיוחד; שכיחותה של התופעה; והקושי להתמודד עמה. לנוכח האמור, סבר המחוקק כי ראוי להמשיך לפקח על עברייני מין ולהטיל עליהם מגבלות שונות גם לאחר שסיימו לרצות את עונשם" (בש"פ 8763/12 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 5 (23.12.2012)).

4. סעיף 1 לחוק המגבלות קובע כי "מטרתו להגן על נפגע עבירה ולמנוע נזק נוסף שעלול להיגרם לו מהיתקלות תדירה בעבריין מין שפגע בו, בלי לפגוע במידה העולה על הנדרש בזכויותיו של עבריין המין". בכל הנוגע לתכלית זו הובהר כי חוק המגבלות משווה לנגד עיניו בראש ובראשונה את נפגע העבירה המסוים ואת מצבו הנפשי, וכי במסגרתו "הזרקור מופנה אל הנזק שנגרם לקורבן העבירה ועלול עוד להיגרם לו מהיתקלות צפויה תדירה בעבריין המין" (בש"פ 7057/09 פלונית נ' אלמוני, פסקה 18 (13.12.2010) (להלן: בש"פ 7057/09)). עוד הוסבר בהקשר זה כי "המחוקק ביקש להגן על שלומו של נפגע עבירת המין גם לאחר צאתו של העבריין לחופשי, שאז מוצא עצמו נפגע העבירה חשוף לנזק נפשי נוסף שעלול להיגרם לו כתוצאה ממפגש עם האדם שפגע בו. זאת לנוכח ההשפעה החמורה, המטלטלת וארוכת הטווח של עבירות מין על קורבנותיהן, שעליה אין חולק" (בש"פ 8887/17, בפסקה 2).

5. ויודגש: בשונה משני החוקים האחרים שנזכרו לעיל, הממוקדים בהגנה על הציבור הרחב או חלק ממנו (קטינים ואנשים עם מוגבלות באופן ספציפי) מפני הסיכון הפוטנציאלי לביצוע עבירות נוספות בידי אותו עבריין מין, בבסיסו של חוק המגבלות מצוי נפגע העבירה באופן אישי. נקודת המוצא של חוק זה היא שיש להעניק לנפגע העבירה הגנה נוספת במטרה לסייע לו להמשיך בשגרת חייו, ככל הניתן, גם לאחר שחרורו ממאסר של העבריין שפגע בו, מתוך הכרה בנזק הנפשי החמור שעלול להיגרם לו מהיתקלות תדירה עם העבריין במעגלי החיים המרכזיים שלו. בהקשר זה הוסבר בפסיקה כך:

"קיים שוני בין חוק ההגנה לבין חוק המגבלות, גם ברמה העיונית-תכליתית וגם ברמה המעשית. ברמה התיאורטית, החוקים מבקשים להגן על גורמים שונים - חוק ההגנה על הציבור הרחב מפני עבריין המין המסוכן, וחוק המגבלות על קורבנו הספציפי של עבריין המין, ללא קשר לרמת מסוכנותו של עבריין המין... ברמה הקונקרטית-מעשית, במסגרת חוק ההגנה נערכת לעבריין המין הערכת מסוכנות מפורטת, שמטרתה לבחון מהי רמת המסוכנות הנשקפת מן העבריין לקראת חזרתו לחברה... למעשה אין כל צורך בהערכת המסוכנות במסגרת בקשה לצו לפי חוק המגבלות... מכאן, שכלל גם אין לאחד את ההליכים הנפתחים מכוח שני החוקים הנ"ל ואולם ראוי שבית המשפט הדן בכל תיק לפי אחד משני המסלולים יקבל דיווח על קיומו של התיק המקביל ועל התוצאה בו. דבר זה ימנע כפילויות, או סתירות מיותרות ולעתים הוא עשוי אף לאפשר פתרון (כגון: איסור יצירת קשר עם נפגע העבירה), שניתן להורות עליו בגדר חוק ההגנה, אך לא בגדר חוק המגבלות בנוסחו הנוכחי" (בש"פ 7057/09, בפסקה 24, ההדגשות במקור).

6. ההוראה האופרטיבית העיקרית בחוק המגבלות קבועה בסעיף 3(א) לו:

"בית המשפט רשאי להטיל על עבריין מין, בצו, מגבלות על מגורים, עבודה או לימודים במוסד לימודים בקרבת מקום המגורים או מקום העבודה של נפגע העבירה או מוסד הלימודים שנפגע העבירה לומד בו (בחוק זה - מגבלות), אם שוכנע, לאחר שקיים דיון בענין, כי יש צורך בהטלת מגבלות משום שלנפגע העבירה עלול להיגרם נזק נפשי אם עבריין המין יתגורר, יעבוד או ילמד בקרבת מקום מגוריו או מקום עבודתו של נפגע העבירה או מוסד הלימודים שנפגע העבירה לומד בו; בהחלטה לפי סעיף זה יביא בית המשפט בחשבון, בין השאר, את הפגיעה שתיגרם לעבריין המין בשל הטלת המגבלות..."

סעיף זה מגדיר את היקף הסמכות הפורמאלית להטלת מגבלות במסגרת החוק, על-פי בקשה שהוגשה על-ידי נפגעת העבירה או אדם מטעמה, או על-ידי גורמים אחרים המנויים בסעיף 3(ב)(1) לחוק. כפי שניתן להיווכח, ההסדר כולל התייחסות כפולה ל"משולש" של זירות פעילות מרכזיות בחייהם של נפגעת העבירה מחד גיסא ושל עבריין המין מאידך גיסא. כך, ניתן להטיל על עבריין המין מגבלות הנוגעות למגורים, עבודה או לימודים - כאשר אלה מצויים בקרבת מקום מגוריה, מקום עבודתה או מוסד לימודיה של נפגעת העבירה. כל זאת, במקרים שבהם שוכנע בית המשפט כי המגבלות דרושות

למניעת נזק נפשי נוסף לנפגע העבירה, ותוך התחשבות בפגיעה שתיגרם לעברין מהמגבלות.

7. בהמשך לכך, במישור שיקול הדעת סעיף 3(ד) קובע כך:

"החליט בית המשפט להטיל מגבלות, יקבע את המגבלות כאמור בפסקאות (1) ו-(2), והכל במידה שאינה עולה על הנדרש כדי למנוע נזק נפשי לנפגע העבירה:

- (1) יקבע את תקופת הזמן שבה ייאסר על עברין המין להתגורר, לעבוד או ללמוד במוסד לימודים בקרבת מקום המגורים או מקום העבודה של נפגע העבירה או מוסד הלימודים שנפגע העבירה לומד בו, ובלבד שהתקופה לא תעלה על שלוש שנים; בית המשפט רשאי להאריך את התקופה מעת לעת לתקופות נוספות שלא יעלו על שלוש שנים כל אחת, אם שוכנע כי מתקיים האמור בסעיף קטן (א);
- (2) יקבע את האזור שבו ייאסר על עברין המין להתגורר, לעבוד או ללמוד במוסד לימודים, לפי נסיבות הענין; קביעת האזור תיעשה, ככל הניתן, תוך שמירה על סודיות המען של מקום המגורים או מקום העבודה של נפגע העבירה או מוסד הלימודים שנפגע העבירה לומד בו".

הוראה זו מעגנת את עקרון המידתיות, השזור לאורכו ולרוחבו של חוק המגבלות ומופיע אף בסעיף המטרה שנזכר לעיל. בהתאם לו, אין להטיל על עברין המין מגבלות במידה העולה על הנדרש. בתוך כך על בית המשפט להתוות את גבולותיהן של המגבלות שיושטו על העברין, בהיבטים הנוגעים למשך הזמן ולתיחום האזור שבו יחולו. ברוח זו הובהר בפסיקה כי "על בית המשפט מוטלת המלאכה לאזן בין מניעת הנזק הנפשי הממשי הנוסף שעלול להיגרם לנפגע העבירה אם עברין המין יחזור לסביבתו, לבין הפגיעה שתיגרם לעברין המין בשל השתתפותו מגבלות" (בש"פ 7057/09, בפסקה 17, ההדגשה במקור). איזון זה ייעשה, כך נקבע, על-פי אמת המידה של ודאות קרובה. בהתאם לכך, יש להראות כי קרוב לוודאי שייגרם לנפגעת העבירה נזק נפשי משמעותי בשל הימצאותו של עברין המין בקרבתה (שם, בפסקאות 19-20).

8. עוד יצוין כי חוק המגבלות, וכן תקנות מגבלות על חזרתו של עברין מין לסביבת נפגע העבירה (דרכים ומועדים להגשת בקשה להטלת מגבלות ולדין בה), התשע"ד-2014 (להלן: התקנות) שהוצאו מכוחו, כוללים הוראות שונות שעניינן ההיבטים הדיוניים של בקשות המוגשות על-פי החוק. המנגנונים הפרוצדורליים שהותוו בהקשר זה משקפים נדבך נוסף של האיזון בין הרצון למנוע נזק נפשי מנפגע העבירה לבין השמירה על זכויותיו של עברין המין (ראו: בש"פ 7057/09, בפסקה 21). לענייננו חשוב לציין שתקנה 4(א) לתקנות מורה כי בקשה מסוג זה לגבי מי שנדון למאסר בפועל, תוגש עד ששים ימים לפני מועד שחרורו. לצד זאת, תקנה 4(ה) קובעת כי אם הוגשה הבקשה לאחר מועד זה, יפורטו בה הנימוקים לכך. כמו כן, סעיף 3(ג)(1) לחוק המגבלות קובע כי הדיון בבקשה יתקיים לפני שחרורו

של עבריו המין ממאסר. סעיף 3(ג)(2) לחוק מסייג זאת בקבעו כי "בית המשפט רשאי לקיים דיון בבקשה שהוגשה בתוך שלושה חודשים ממועד שחרור עבריו המין ממאסר בפועל... אם מצא שיש צורך בכך מנימוקים מיוחדים שיירשמו".

9. כאמור, חוק המגבלות נדון בבית משפט זה פעמים אחדות. בשים לב למחלוקת בין הצדדים בהליך דן, שתתואר בהמשך, יש מקום לציין כבר כעת את ההחלטה בבש"פ 5722/22 פלוני נ' פלוני (20.9.2022), שעמדה במרכזן של טענות רבות, מזה ומזה. בתמצית, אותו מקרה עסק בעניינם של נפגעי עבירה שביקשו להרחיק את עבריו המין שפגע בהם באופן גורף מתחומו של קיבוץ כברי, ובהתאמה הוא יכונה להלן: עניין קיבוץ כברי. בית המשפט המחוזי נעתר לבקשה באופן חלקי בלבד. הוא אסר על עבריו המין להתגורר, לעבוד או ללמוד בקיבוץ, אך נמנע מלהרחיקו מן הקיבוץ לחלוטין. ערר שהגישו על כך נפגעי העבירה לבית משפט זה התקבל, בהחלטה שבה ציינה השופטת ע' ברון כך:

"דומה שכדי לממש את תכלית החוק יש לפרש את הסעיף כמעניק סמכות לבית המשפט להטיל על עבריו המין את המגבלות הדרושות כדי להגן על נפגע העבירה ולשם מניעת היתקלות בינו לבין עבריו המין, אף כאשר אין מדובר רק על הגבלת מקום העבודה, המגורים והלימודים באופן ספציפי. הנחת המוצא של סעיף 3(א) לחוק המגבלות היא שהיתקלות בין נפגע העבירה לעבריו המין עשויה להתרחש לרוב דווקא בסביבת מקום המגורים, העבודה או הלימודים ועל כן החוק מונה דווקא מגבלות אלה. יתרה מזאת, מגבלות אלה לרוב פוגעות בעבריו המין במידה רבה יותר מאשר מגבלות אחרות, ולא בכדי החוק מציין במפורש כי ניתן להטיל מגבלות מסוג זה. עם זאת יש לפרש מגבלות אלה בפרשנות מרחיבה ובאופן המגשים את תכלית החוק, ואין לצמצם את סמכות בית המשפט להטיל מגבלות למובן הדווקני של מגורים, עבודה או לימודים. זאת כמובן [כל] עוד המגבלות המוטלות לא פוגעות בעבריו המין במידה העולה על הנדרש. ויאמר כי לא מצאתי כי יש בלשון החוק כדי ללמד על כוונת המחוקק לצמצם את סמכות בית המשפט בהקשר זה, למעט בהיבט המידתיות" (שם, בפסקה 6).

בשלב זה אפנה להציג את השתלשלות הדברים שהובילה אותנו לנקודה הנוכחית.

רקע עובדתי והליכים קודמים

10. ביום 5.7.2000 הורשע העורר על-ידי בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו בשורה ארוכה של עבירות מין - ובכלל זה מעשים מגונים בנסיבות של אינוס וכן ניסיונות לאינוס ולמעשי סדום - שהוא ביצע במשך מספר שנים בשלוש קטינות ובקטין נוסף. נפגעי העבירה הם בני דודים, ילדיהם של שני זוגות הורים שהעורר עמד עמם בקשר חברי קרוב, והעבירות הקשות בוצעו כלפיהם החל מגיל ארבע ואילך. שתיים מאלה היו המשיבות 1-2, והן יכוננו להלן נפגעות העבירה.

11. בהמשך לכך, ביום 28.9.2000 ניתן גזר דינו של העורר, שבו הוטעם:

"תיק זה יוצא-דופן בחומרתו. חומרתו היתרה נובעת הן מריבוי הקטינים בהם בוצעו המעשים השפלים, הן בתדירותם, הן במשך הזמן, לאורך שנים, בהם נמשכו המעשים והן מהמניפולציות הנפשיות שהפעיל הנאשם על הקטינים באופן המונע התנגדותם... בשהייתו רבת השעות בבית הקטינים, הפך הנאשם מעורב יותר ויותר בחיי הקטינים והחל לתפקד כהורה, במובן זה, שהפך לדמות מרכזית ומאד ומשמעותית בחייהם. את קרבתו זו, ניצל הנאשם לסיפוק יצריו המיניים, בתאווה-בשרים שאינה יודעת שובעה" (שם, בפסקה 1).

בית המשפט המחוזי הוסיף והדגיש כי אילו נצברו העונשים ביחס לכל אחד ממעשיו האינדיבידואליים של העורר במהלך השנים - "היינו מגיעים למאות שנות מאסר". עם זאת, בסיכומו של דבר הוא נדון לעונש מאסר בפועל של 25 שנה החל מיום מעצרו (3.3.1999), לצד מאסרים על תנאי. הערעור שהגיש העורר על גזר הדין לבית משפט זה נדחה ביום 8.7.2002, תוך שהובהר כי "שרשרת המעשים והתמשכות מצדיקה אף ענישה מתמשכת שיש בה מסר מרתיע והגנה על החברה מפני מסוכנותו של העבריין" (ע"פ 8139/00, השופטים י' טירקל, ד' ביניש ו-א' א' לוי).

12. ביום 2.3.2024 השלים העורר את ריצוי מאסרו והוא שוחרר לביתו. עוד קודם לכן, ביום 26.2.2024 נפגעות העבירה הגישו לבית המשפט המחוזי בקשה להטלת צו שיגביל את חזרתו של העורר לסביבתו בהתאם לחוק המגבלות (מח"ע 60746-02-24). הבקשה הוגשה על-ידן באמצעות עורכת דין מטעם הסיוע המשפטי, על-פי פרט 8 לתוספת לחוק הסיוע המשפטי, התשל"ב-1972, ואילו העורר יוצג על-ידי עורך דין מהסנגוריה הציבורית בהתאם להחלטתו של בית המשפט המחוזי מיום 28.2.2024 (השופט העמית א' הימן).

13. להשלמת התמונה יצוין במאמר מוסגר כי טרם שחרורו של העורר ממאסר, ביום 19.2.2024, הגישה המדינה בקשה להטיל עליו צו פיקוח בהתאם לחוק ההגנה (פע"מ 41745-02-24). בקשה זו כללה, בין השאר, איסור על יצירת קשר עם כלל נפגעי העבירה והרחקה של 300 מטר ממקום הימצאם, ככל שהוא ידוע לעורר. ביום 26.2.2024 ניתן בעניינו של העורר צו פיקוח זמני, בהסכמתו. בהמשך לכך, ביום 4.6.2024 נעתר בית המשפט המחוזי לבקשה, והוציא צו פיקוח בעניינו של העורר לתקופה של ארבע שנים. עניין זה אינו בפנינו.

14. בקשתן של נפגעות העבירה לפי חוק המגבלות כללה מספר מרכיבים. בית המשפט המחוזי התבקש להטיל על העורר מגבלות לתקופה של שלוש שנים, כך שלא יוכל להתגורר, לעבוד או להימצא בתחומי שטח כדלקמן: אזורי המגורים של כל אחת מהן ברדיוס של כ-500 מטר (בעיר חולון),

אזורי מקום העבודה של כל אחת מהן ברדיוס של כ-500 מטר (בערים חולון וגבעתיים), וכן אזורים שהוגדרו כמרכז החיים שלהן ברדיוס של 300 מטר (שני מתחמים לכל אחת, בערים חולון ותל אביב). בסיכומי של דבר, הבקשה נסבה אפוא על שמונה מתחמים מוגדרים, ששה מהם בחולון, אחד בגבעתיים ואחד בתל אביב. עוד התבקש בית המשפט המחוזי להרחיק את העורר "הרחקה אפקטיבית" ממקום הימצאן של נפגעות העבירה, ככל שזה ידוע לו, למרחק של 500 מטר - אף זאת לתקופה של שלוש שנים.

15. בבקשה ציינו נפגעות העבירה כי הנזק שגרם להן העורר הוא חמור, וכי הן מתמודדות לאורך חייהן - וצפויות להמשיך להתמודד - עם ההשלכות שהיו למעשיו עליהן, ובכלל זה תסמינים אופייניים לנפגעות פוסט-טראומה על רקע מיני. נפגעות העבירה הוסיפו כי לאורך שנים הן הצליחו בעמל רב להשתקם ולבנות את חייהן במובן התעסוקתי, החברתי והמשפחתי, אך הדגישו כי מעת שנודע להן על שחרורו של העורר צפו ועלו קשיים משמעותיים. בכלל זה הן ציינו כי תחושת הביטחון שלהן במרחב הציבורי נפגמה וכי הן סובלות מעוררות מוגברת ומחרדה, שליוו אותן בעבר וכעת גברו והחלו לשבש את חייהן. בהקשר זה ציינו נפגעות העבירה כי הן מרבות לחשוב על האפשרות שהעורר ישוב לחפש אותן או את צאצאיהן וכי הדבר מטיל עליהן אימה. עוד עמדו נפגעות העבירה על אופיים של המעשים שביצע כלפיהן העורר, על חומרתם הרבה ועל השפעתם הקשה על מהלך חייהן ועל משפחותיהן. לנוכח האמור נטען כי אין לאפשר מצב שבו פגישה "מקרית או שאינה מקרית" עם העורר תביא לרגרסיה נפשית שלהן, שתכביד על תפקודן ותסיג לאחור את הישגיהן השיקומיים והתפקודיים. לבסוף, ביקשו נפגעות העבירה לפטור אותן מהתייצבות לדין בבקשה, בשל חששן מפני העורר ומפני ההשלכות הנפשיות של היתקלות בו.

16. ביום 17.3.2024 התקיים דיון בבקשה בבית המשפט המחוזי, במהלכו עמדה באת-כוחן של נפגעות העבירה על עיקרי הטענות. בדבריה היא אף הפנתה לעניין קיבוץ כברי. מנגד, בא-כוחו של העורר טען כי לבית המשפט אין סמכות לאסור על העורר לשהות באזורים מסוימים, להבדיל מהגבלתו להתגורר, לעבוד או ללמוד בהם. הוא אף התנגד למתן צו זמני "בניגוד ללשון החוק", לשיטתו. כבר בשלב זה יודגש כי טענתו של העורר התמקדה במישור העקרוני, מבלי שהעלה טענות שעניינן נזק קונקרטי שייגרם לו מהמגבלות האמורות. עוד הוא ציין כי יש להגיש בקשות מסוג זה ששים ימים לפני מועד השחרור ממאסר, ולכן מבחינה פרוצדורלית הבקשה הוגשה באיחור. במענה לכך ציינה באת-כוחן של נפגעות העבירה כי הן פנו לסיוע המשפטי בהזדמנות הראשונה לאחר שנודע להן על שחרורו הצפוי של העורר, וכי ממילא החוק מותיר לבית המשפט שיקול דעת בעניין זה. יצוין כי במסגרת הדיון התברר שהעורר מתגורר באור יהודה.

17. בתום הדיון הורה בית המשפט המחוזי על הגשת טיעוני הצדדים בכתב. כמו כן הוא הוציא צו זמני המורה על הרחקתו של העורר מנפגעות העבירה בכל מקום שאלה יהיו בו, ככל שהוא יודע עליו, ועל

איסור יצירת קשר עמן.

18. ביום 31.3.2024 הגיש העורר את תגובתו לבקשתן של נפגעות העבירה. העורר עמד על כך שהבקשה לא הוגשה בתוך סד הזמנים שנקבע בתקנות, אלא ב"שיהוי ניכר" של למעלה מחודשיים, מבלי שהדבר לוה בהסבר או בבקשה מנומקת להארכת מועד. לטענתו, די בכך כדי לדחות את הבקשה על הסף. לגופם של דברים "ומתוך רצון לנקוט בגישה עניינית" (פסקה 2), העורר הבהיר כי הוא מסכים לצו שיאסור עליו להתגורר, לעבוד וללמוד באזורים שפורטו בבקשה, למלוא התקופה שהתבקשה (שלוש שנים). עם זאת, העורר הטעים כי הוא "מתנגד בתוקף" לצו שיאסור עליו להיכנס אליהם לחלוטין. בהקשר זה נטען כי החוק על-פי לשונו נסב על הטלת מגבלות שעניינן מגורים, עבודה ולימודים, ואינו מסמך את בית המשפט להורות על הרחקה או לאסור על כניסה לשטח מסוים. העורר הוסיף והדגיש כי אין לפגוע בזכויות חוקתיות (כדוגמת הזכות לחופש תנועה), אף של עבריו מין, ללא הסמכה מפורשת בחקיקה ראשית. הוא אף ציין כי בשונה מסעיף 13(ב)(5) לחוק ההגנה, המתיר במפורש להורות על הרחקתו של עבריו המין מאזור מסוים, חוק המגבלות אינו כולל אפשרות כאמור. כמו כן, העורר טען כי לא ניתן להקיש מההחלטה בעניין קיבוץ כברי לעניינו, בשים לב לכך שהיא ניתנה בדין יחיד וכן לשוני הנסיבתי בין המקרים. עוד הוטעם כי סעיף המטרה של חוק המגבלות עוסק ב"היתקלות תדירה", להבדיל מאשר בהיתקלות אקראית.

19. ביום 5.4.2024 הגישו נפגעות העבירה את תגובתן. בעיקרו של דבר, הן טענו כי יש לאמץ את המתווה הפרשני שנקבע בעניין קיבוץ כברי ושלא הוגבל אך לנסיבותיו של אותו מקרה. עוד הוסיפו נפגעות העבירה כי בית משפט זה כבר אסר במקרים קודמים על כניסתו של עבריו מין לאזור מסוים, ואף ליישוב שבו התגורר עובר למאסרו. לטענתן, מכוח קל וחומר ניתן להסיק שיש לאפשר זאת כאשר הבקשה נסבה על אזורים המרוחקים ממקום מגוריו ועבודתו. כמו כן, נפגעות העבירה הטעו כי בהתאם להוראות החוק, יש לבחון את הטלת המגבלות על בסיס עקרון המידתיות. בהתייחס לכך הן הדגישו את "הנזק הנפשי הוודאי" הצפוי להן, לגישתן, אם ייתקלו בעורר, אפילו באופן מקרי. לטענתן, מטעם זה מתקיים במקרה דנן מבחן הוודאות הקרובה לגרימת נזק נפשי של ממש אם הן יפגשו בעורר. עוד עמדו נפגעות העבירה על חומרת המעשים שהעורר הורשע בהם, והוסיפו כי הוא ניסה ליצור עמן ועם משפחתן קשר מתוך כוונה להחליש את מעמדם, וכך שחשן מפניו הוא ממשי. נפגעות העבירה הטעו כי העורר לא טען שעלול להיגרם לו נזק מהטלת המגבלות במתכונת שהתבקשה, ואף לא שיש לו זיקה כלשהי לאזורים שעליהם הבקשה נסבה. במצב דברים זה, כך נטען, האיזון ההולם מצריך איסור גורף על כניסתו של העורר לאזורים שהתבקשו.

20. אשר לטענת העורר כי דין הבקשה להידחות על הסף בשל האיחור שנפל בהגשתה, נפגעות העבירה טענו כי על רקע מורכבות מצבם של מי שחוו טראומה מינית, "אין זה מקרי" שההוראות הרלוונטיות מקנות לבית המשפט שיקול דעת להידרש לבקשות לפי חוק המגבלות גם בחלוף מסגרת

הזמן שנקבעה. עוד צוין כי בנסיבות העניין נפגעות העבירה פנו לסיוע המשפטי מיד כשנודע להן על שחרורו הצפוי של העורר, ולא השתהו כלל. באופן כללי הובהר כי -

"מטה הסיוע המשפטי פנה לפרקליטויות המחוז לא אחת, בבקשה כי בעת הגשת הבקשה למתן צו פיקוח, תפנה הפרקליטות גם לסיוע המשפטי, על מנת שניתן יהיה להיערך להגשת הבקשה לצו המגבלות בתוך המועדים הקבועים בחוק, ואולם נוהג זה טרם הוטמע באופן מספק" (פסקה 34).

בנסיבות אלה, ובשים לב לכך שלא חלפו שלושה חודשים ממועד שחרורו של העורר - נטען כי יש לדון בבקשה.

21. ביום 11.4.2024 העורר השיב לכך, וחזר על עיקרי עמדתו העקרונית, לפיה אין סמכות חוקית, ואף לא הצדקה עניינית, להרחיקו באופן גורף מהאזורים שפורטו בבקשה. במסגרת זו העורר הוסיף והבהיר כי הוא אינו מרבה להסתובב באזורים שהוגדרו בבקשה, וכי ככלל אף אין בכוונתו לעשות כן. יחד עם זאת, כך צוין, העורר אינו יכול לשלול את האפשרות שייאלץ להיכנס בנסיבות מסוימות לאזורים אלה, למשל כשיידרש לקביעת תור אצל רופא, פגישה עם עורך דין, ניחום אבלים, או אף לצורך נסיעה בתחבורה ציבורית. העורר אף הצביע על החלטה קודמת שנתן אותו מותב של בית המשפט המחוזי, שבה הוא הגיע למסקנה כי אין בידו סמכות להורות על הרחקה גורפת של עבריין מין מאזור מסוים במסגרת החוק (החלטה מיום 14.1.2020 במח"ע 4841-01-20). לבסוף, העורר ציין כי הגם שהיה מקום לעמוד במועדים שנקבעו בחוק ובתקנות, הסכמתו למתן צו מגבלות שנסב על מגורים, עבודה ולימודים בלבד - בעינה עומדת.

22. ביום 17.4.2024 קיבל בית המשפט המחוזי את בקשתו של נפגעות העבירה במלואה והורה על הטלת המגבלות שהתבקשו למשך שלוש שנים. בפתח הדברים צוין כי הגם שהבקשה אינה עומדת במועדים שנקבעו בתקנות, גם העורר מצא כי זהו עניין פורמאלי בלבד. על רקע זה, ובשים לב לצורך לבחון את הדברים בצורה מהותית - נדחתה הטענה שיש לסלק את הבקשה על הסף.

23. לגוף הדברים ציין בית המשפט המחוזי כי בעבר הוא אכן סבר שחוק המגבלות אינו מאפשר הרחקה גורפת מאזור מסוים. אולם, כך הוסבר, בינתיים ניתנה החלטתו של בית משפט זה בעניין קיבוץ כברי, שבה אומצה גישה מרחיבה יותר. על כן, בית המשפט המחוזי המשיך ובחן את הבקשה לגופה, גם במישור שיקול הדעת. בהיבט זה הוטעמו חומרת מעשיו של העורר ופגיעתו הקשה עד מאד בנפגעות העבירה. לנוכח האמור ובשים לב לתכליתו של חוק המגבלות, נקבע כי מצבן הנפשי של נפגעות העבירה מחייב להטיל את המגבלות כפי שהתבקשו. בית המשפט המחוזי הוסיף והדגיש, באשר לשאלת המידתיות, כי אין להתעלם מהפגיעה בזכויותיו היסודיות של העורר - ובפרט הזכות לחירות

התנועה - אך קבע כי באיזון שבין פגיעה זו לבין הפגיעה שעלולה להיגרם לנפגעות העבירה ממפגש, ולו אקראי, עם העורר - עדיפה זכותן. בהתייחס לכך נקבע כי במכלול השיקולים יש לתת משקל רב להגנה על שלווה הנפש של נפגעות העבירה, אשר "תופר, תעורר ותגרע" רק מהמחשבה שקיים סיכוי או סיכון לפגוש בעורר (בעמ' 8 להחלטה).

הערר הנוכחי

24. ביום 15.5.2024 העורר הגיש הודעת ערר פורמאלית על החלטתו של בית המשפט המחוזי וביקש להגיש את נימוקי הערר בתוך שלושים ימים. ביום 3.6.2024 התקבלה בקשתו (הרשמת ק' אזולאי).

25. נימוקי הערר הוגשו אפוא ביום 16.6.2024, ונוסחו במתכונת עקרונית מטעמה של הסניגוריה הציבורית. בעיקרו של דבר, בערר נטען כי בהחלטתו חרג בית המשפט המחוזי מסמכותו בשני היבטים: ראשית - בהטלת מגבלות על העורר שאינן נסבות על מקום המגורים, העבודה או הלימודים שלו - אלא כוללות הרחקה גורפת מפעילות או נוכחות שלו באזורים מסוימים; שנית - בהטלת מגבלות לא רק ביחס למקום מגוריהן, עבודתן ולימודיהן של נפגעות העבירה, אלא גם ביחס לאזורים נוספים שהוגדרו כמרכז חייהן וכן ביחס למקום הימצאן ככל שהוא ידוע לעורר. בנקודה זו ראוי להעיר כי בכך שינה העורר מעמדתו בבית המשפט המחוזי, במסגרתה הוא הסכים "לצו שיאסור עליו להתגורר, ללמוד ולעבוד באותם אזורים גיאוגרפיים שפורטו ברישת הבקשה" (פסקה 2 לתגובה מיום 31.3.2024, ההדגשה במקור).

26. לאמיתו של דבר, לזו טענותיו של העורר מכון כלפי החלטתו של בית משפט זה בעניין קיבוץ כברי, שעליה הסתמך בית המשפט המחוזי. לשיטתו, מדובר בהחלטה שגויה המבוססת על פרשנות מוטעית של חוק המגבלות. בהקשר זה נטען כי האפשרות להוציא צו הרחקה מאזור מסוים נעדרת כל עיגון בלשון החוק, וכי אין להלום פרשנות תכליתית המנותקת מהסמכות שהוגדרה בסעיפי החוק. כן נטען כי הלכה למעשה ההחלטה בעניין קיבוץ כברי מבקשת להגן על נפגע העבירה אף מפני היתקלות אקראית בעבריין המין, הגם שתכלית החוק היא להגן מפני היתקלות תדירה בו בלבד. עמדתו של העורר נובעת, לפי הנטען, מסעיף המטרה של החוק ומההיסטוריה החקיקתית שלו כאחד.

27. כחיזוק לטענותיו מצביע העורר על חוק מגבלות על חזרתו של עבריין מין לסביבת נפגע העבירה (תיקון מס' 6), התשע"ז-2017 (להלן: תיקון מס' 6), בציינו כי מלכתחילה המגבלות מכוח החוק נסבו על מגורים ועבודה בלבד, וכי בתיקון זה נוספה האפשרות להטיל מגבלות גם על מוסד הלימודים של עבריין המין. העורר טוען כי עצם חקיקתו של תיקון זה מלמדת שההסדר בחוק הוא ממצה, כך שאין

להטיל מגבלות נוספות שלא צוינו בו במפורש. העורר מוסיף ומדגיש כי סעיף 13(ב)(9) לחוק ההגנה מאפשר באופן מפורש להורות על הגבלת פגישה של עבריין המין עם נפגע העבירה, הסמכה שנעדרת מחוק המגבלות. כמו כן, נטען כי אין בהחלטה בעניין קיבוץ כברי, שניתנה כאמור על-ידי דן יחיד, משום תקדים מחייב. לבסוף נטען כי החלטה זו שונה מהמקרה דנן - הן בהיבט העובדתי, בהתחשב בכ ששם דובר על הרחקה מקיבוץ וכאן עסקינן בהרחקה מאזורים עירוניים עתירי פעילות, והן בהיבט המשפטי, מאחר שבענייננו העורר הורחק אף ממרכז חייהן של נפגעות העבירה.

28. ביום 10.6.2024 הורתה חברתי, השופטת ר' רונן על כך שהערר יקבע לדיון בפני הרכב.

29. ביום 8.7.2024 הגישו נפגעות העבירה את תגובתן לערר. נפגעות העבירה סומכות את ידיהן על החלטתו של בית המשפט המחוזי כפי שניתנה. לגישתן, מלאכת הפרשנות של דבר חקיקה אינה נעצרת בבחינה דווקנית של לשון החוק ושל כוונתו המקורית של המחוקק, אלא מחייבת המשך פיתוח של המשפט בהתאם לצרכי החיים המשתנים ולתכלית החקיקה. על רקע זה מדגישות נפגעות העבירה כי חוק המגבלות מאיר את פניו לנפגע העבירה ולמניעת הנזק הנפשי והתפקודי הכרוך במפגש חוזר עם עבריין המין. נפגעות העבירה מאשרות כי הפרוטוקולים של דיוני הכנסת מלמדים כי התרחיש השכיח שעמד לנגד עיני המחוקק הוא זה של עבריין מין המעוניין לשוב ולהתגורר בסביבתו של נפגע העבירה בתום ריצוי עונשו. עם זאת, לשיטתן, המחוקק הותיר פתח נרחב לפרשנות שיפוטית ולהפעלת שיקול דעתו של בית המשפט במסגרת החלת החוק. על רקע זה טוענות נפגעות העבירה כי יש מקום לאפשר להטיל מגבלות על העורר גם ביחס למרכז חייהן. עוד הן מוסיפות כי גם מפגש אקראי עשוי להתחולל באופן תדיר, וכי קיים חשש שכך יהיה אם העורר לא יורחק ממרכז חייהן.

30. נוסף על האמור, נפגעות העבירה מתייחסות לשיקולים אשר לשיטתן יש לבחון במסגרת הערכת מידתיות של ההגבלות המוטלות על עבריין המין. יישומם של אלה בנסיבות העניין מוביל לטענתן למסקנה כי המגבלות שעליהן הורה בית המשפט המחוזי הן מידתיות. בהקשר זה נטען, בין השאר, כי למגבלות שהתבקשו לא תהיה כל השפעה על חייו של העורר, וכי במקרה שבו הוא יצטרך להגיע לאזור שממנו הוא מורחק, באופן שאינו תכוף, ניתן יהיה לאפשר זאת בתיאום מראש. כמו כן, נפגעות העבירה מציינות כי זיקתן אל המקומות שהוגדרו כמרכז חייהן אמנם לא פורטה - אך מבהירות כי מבחינתן פוטנציאל הנזק של מפגש עם העורר במקומות אלו הוא אף חריף יותר מאשר במקום מגוריהן או עבודתן, וכי מדובר במקומות שהן פוקדות בתדירות גבוהה, לרוב באופן יומיומי. לבסוף טוענות נפגעות העבירה כי ההרחקה הכללית שהתבקשה ממקום הימצאן נועדה לתת מענה להיתקלות אפשרית שלהן עם העורר במקום שלא צוין בצו המגבלות, כדי לייצר עבורן סביבה מוגנת באופן שהולם את תכלית החוק.

31. ביום 29.7.2024 התקיים בפנינו הדיון בערר, שאליו התייצבה אף באת-כוחה של המדינה, היא

המשיבה 3. באת-כוח המדינה הבהירה כי ככלל בהליכים מסוג זה המדינה אינה נוקטת עמדה לגופם של דברים, והוסיפה כי לשיטתה לא נפלה טעות בהחלטתו של בית המשפט המחוזי.

32. בהמשך לכך טענו באי-כוח הצדדים וחזרו על עיקרי טענותיהם כפי שהובאו בכתובים. בסופו של הדיון ניתנה החלטה שבה הורינו על הגשת עמדתה הפרשנית של המדינה בכתב, תוך מתן אפשרות לצדדים להגיש טיעון משלים לאחר מכן.

33. ביום 19.8.2024 הגישה המדינה את עמדתה, ובה טענה כי בית המשפט המחוזי היה מוסמך להטיל את המגבלות שעליהן הוא הורה. המדינה טענה כי החלטה זו מתיישבת עם לשון החוק, תכליותיו, הערכים המוגנים שביסודו, מצבור ההחלטות השיפוטיות בנושא ורצון המחוקק כפי שהשתקף בדיוני הכנסת ובתיקוני החקיקה. המדינה הדגישה כי סעיפי החוק מלמדים שהמחוקק ביקש לתת מעמד בכורה והעדפה ברורה להגנה על נפגע העבירה ולמניעת נזק נוסף עבורו, מבלי לפגוע בזכויות עברייני המין מעבר לנדרש. בהקשר זה נטען כי נוסח החוק וההיסטוריה החקיקתית כאחד מלמדים על הרצון להקנות לבית המשפט שיקול דעת נרחב לביצוע מלאכת האיזון, על מנת להתאים את המגבלות הקונקרטיות לכל מקרה בהתאם לנסיבותיו. עוד הוטעם כי נוסח החוק מציב במובהק את דרישת הפוטנציאל ל"היתקלות תדירה" כתנאי סף להטלת המגבלות, וכי פירוט שלושת סוגי המגבלות - מגורים, עבודה ולימודים - אך משקף את המקומות שבהם סיכוי המפגש הוא הגבוה ביותר. לצד זאת הבהירה המדינה כי לעמדתה, לא ניתן להטיל מגבלות שנועדו למנוע מפגש בשל פעילות חד-פעמית וספורדית, כמו ביקור במסעדה, טיול או בילוי. כמו כן, המדינה הטעימה כי בית המשפט המחוזי החיל מבחנים שונים שנועדו לצמצם את הפגיעה בעברייני המין, ובכלל זה את שלושת מבחני העזר של המידתיות, את בחינת המגבלות בהיבטים של מהות, זמן ותחולה גיאוגרפית, כמו גם את מבחן הוודאות הקרובה לנזק נפשי.

34. עוד טענה המדינה כי החלטתו של בית משפט זה בעניין קיבוץ כברי, המצויה במוקד המחלוקת בין הצדדים, אינה עומדת לבדה אלא תואמת את פרשנות החוק כפי שעוצבה בפסיקה. בהתייחס לכך הודגש כי בהחלטות שונות של בית משפט זה הוגדרו צו המגבלות כ"צו הרחקה", שבמסגרתו נאסרה לגמרי הכניסה לאזורים מוגדרים. המדינה הוסיפה והדגישה כי בפסיקה אף הובהר שחוק המגבלות אינו עוסק בפירושן של סמכויות שלטוניות, כי אם באיזון בין שני פרטים הנעשה על-ידי בית המשפט.

35. אשר לפרשנותו של חוק המגבלות בעניין קיבוץ כברי, המדינה ציינה כי לגישה זו משקפת את האפשרות להחיל את הוראות החוק בגמישות, בהתאם לעקרון המידתיות ולמטרה של מניעת מפגשים תדירים בין עברייני המין לנפגעי העבירה. על רקע זה נטען כי אין לקבל את העמדה לפיה ניתן לאסור על עברייני המין להתגורר, לעבוד או ללמוד באזורי המגבלות - כאשר הוא יוכל להמשיך להסתובב באזורים אלו כאוות נפשו, מבלי שהצביע על נזק קונקרטי שעלול להיגרם לו כתוצאה מההרחקה. עוד

נטען כי אין מניעה להטיל מגבלות אף ביחס למקום שנפגעת העבירה פוקדת דרך קבע, ככל שיש חשש להיתקלות תדירה בעבריו המין. בהמשך לכך נטען כי "אך סביר" שניתן להטיל על עבריו המין גם מגבלות הנוגעות למקום הימצאה של נפגעת העבירה אם זה ידוע לו בפועל - שכן אלה נועדו למנוע היתקלות ודאית, הכרוכה בפגיעה ודאית.

36. ביום 21.9.2024 הגישו נפגעות העבירה את תגובתן לעמדתה הפרשנית של המדינה, וסמכו את ידיהן על האמור בה. עוד הן פירטו כיצד לשיטתן יש ליישם את העקרונות הפרשניים שהוצגו בנסיבותיו של המקרה דנן, ועמדו על כך שדין הערר להידחות. לעומת זאת העורר, בתגובה מפורטת מיום 22.9.2024, התנגד לעמדה שהציגה המדינה וחזר על עיקרי טיעונו בנוגע לפרשנות החוק.

דין והכרעה

37. הצדדים כולם פרשו בפנינו, בכתב ובעל פה, תשתית מקיפה ביחס להיבטים העובדתיים והפרשניים הדרושים להכרעה בשאלות המונחות לפתחנו. לאחר ששקלתי את הטענות מזה ומזה הגעתי לכלל מסקנה כי דין הערר להידחות בעיקרו, וכך אציע לחברי שנעשה.

38. כפי שאסביר, במישור הסמכות הפורמאלית אני סבורה כי חוק המגבלות אכן מאפשר להטיל מגבלות ביחס לאזורים שנפגעת העבירה פוקדת באופן תדיר ומהווים את "מרכז החיים" שלה. זאת, מן הטעם שאת המונחים מקום מגורים, מקום עבודה ומוסד לימודים אין לפרש באופן צר ודווקני, כמפורט בהמשך. במישור שיקול הדעת, הטלת המגבלות כפופה למלאכת איזון קונקרטי בהתאם לעקרון המידתיות - דהיינו הוכחת הצורך בהטלת המגבלות לשם מניעת נזק נפשי לנפגעת העבירה, מחד גיסא, מבלי לפגוע בזכויותיו של עבריו המין במידה שעולה על הנדרש, מאידך גיסא. לצד האמור, לשיטתי חוק המגבלות אינו מאפשר להטיל מגבלה כללית ביחס לכל מקום שבו נמצאת נפגעת העבירה ככל שהוא ידוע לעבריו המין, ויש לקבל את הערר בהקשר זה.

מישור הסמכות: פרשנותו של חוק המגבלות

39. לשון החוק - כזכור, סעיף 3(א) לחוק המגבלות קובע כי "בית המשפט רשאי להטיל על עבריו מין, בצו, מגבלות על מגורים, עבודה או לימודים במוסד לימודים בקרבת מקום המגורים או מקום העבודה של נפגע העבירה או מוסד הלימודים שנפגע העבירה לומד בו". בהתאם לכך, הוא עוסק בשלוש זירות פעילות מרכזיות - מגורים, עבודה ולימודים - הן מצדו של עבריו המין (מבחינת סוג המגבלות שניתן להטיל עליו) והן מצדה של נפגעת העבירה (מבחינת אזורי החיים שעליהם המגבלות נועדו להגן). כמו כן, סעיף 2 לחוק כולל הגדרה מפורשת למונחים "מוסד לימודים" ו"עבודה":

"מוסד לימודים" - לרבות מוסד להכשרה מקצועית;

'עבודה' - בין בתמורה ובין בהתנדבות, לרבות שירות בכוחות הביטחון ושירות אזרחי כהגדרתו בחוק שירות אזרחי, התשע"ז-2017".

40. בשונה מכך, החוק אינו כולל הגדרה כלשהי למונח "מגורים", מונח שעל-פי טיבו סובל יותר ממשמעות לשונית אחת. בכלל זה, מקום מגורים יכול להתייחס למען הרשום אצל הרשויות או למקום שבו אדם מתגורר בפועל. ניתן לראותו, בין השאר, כדירה, בניין, רחוב, שכונה או אף יישוב שלם. מקום המגורים עשוי להיות קורת הגג שמעל לראשו של אדם, במובן צר, או האזור שבו הוא שוהה דרך קבע ומנהל את חייו במובן הרחב. מקום המגורים אף אינו חייב להצטמצם למתחם אחד ויחיד (כך למשל ביחס למי שמחלק את זמנו בין ביתו שלו לבית של בן או בת זוגו; או ילד להורים גרושים המצוי במשמורת משותפת). במצב דברים זה, שבו לשון החוק אינה מובילה למסקנה חד-משמעית, נדרש אפוא מאמץ פרשני נוסף.

41. מכל מקום, כבר בשלב זה ניתן להצביע על תובנה בסיסית העולה מנוסחו של החוק. הלכה למעשה, שלוש זירות הפעילות שבבסיס ההסדר - מגורים, עבודה ולימודים - מהוות במקרה הרגיל את מרכז החיים של אדם. זוהי הסביבה שבה מתנהל חלק הארי משגרת היומיום של מרבית האנשים, ולא בכדי החוק נסב בעיקרו על מעגלים אלו ומציין במפורש. עם זאת, ניתנת האמת להיאמר: יתכנו מקרים שבהם מרכז החיים של אדם הוא ייחודי או יוצא דופן, וכולל מרחבי פעולה נוספים על אלו המנויים באופן מפורש בחוק. אלה הם פני הדברים למשל ביחס למי שמקבל טיפול רפואי או פסיכולוגי במקום מסוים, למי שמשתתף בחוג או בקבוצת תמיכה באופן סדור ולמי שסועד קרוב משפחה או שומר על בני משפחתו בקביעות - והדוגמאות עוד רבות. מגוון האפשרויות רחב כמנעד המצבים האנושיים, אך לשונו המפורשת של החוק אינה מתייחסת במישרין לכל אלו - ומתמקדת במעגלים המבססים את מרכז החיים על דרך הכלל. לא ניתן להוסיף מגבלות על תחומים שאינם נזכרים בחוק במפורש, כלומר אינם מקום "מגורים", "עבודה" או "לימודים", אך ניתן בהחלט לצקת פרשנות מתאימה לכל אחד ממושגים אלה בהתאם לתכלית החוק.

42. תכלית החקיקה - מאחר שלשון החוק מותירה מרחב של אי-ודאות ביחס לתחום התפרסותו, עלינו להמשיך ולבחון אף את תכליתו. יודגש, כי תכלית החוק אינה יוצרת סמכות להטלת מגבלות שזכרן לא בא בגדר החוק, בבחינת יש מאין; היא אך מסייעת בפרשנות תוכן של הוראות החוק האופרטיביות. כאמור, תכלית החוק מעוגנת בסעיף 1 לו, סעיף המטרה, הקובע כי הוא נועד "להגן על נפגע עבירה ולמנוע נזק נוסף שעלול להיגרם לו מהיתקלות תדירה בעבריו מן שפגע בו, בלי לפגוע במידה העולה על הנדרש בזכויותיו של עבריו המין". יושם אל לב כי תכלית זו אינה ממוקדת במניעתו של כל נזק העלול להיגרם לנפגעת העבירה כתוצאה ממפגש עם עבריו המין; כי אם בנזק העלול להיגרם לה

בשל היתקלות תדירה ביניהם. ההסדר בחוק המגבלות משקף את ההכרה בכך שהחשש מפני היתקלות תדירה בעברין המין - הוא שעלול לשבש באופן החמור ביותר את שגרת חייה של נפגעת העבירה והוא הדורש מענה באמצעות הטלת מגבלות על עברין המין. מטבע הדברים, הדעת נותנת שהיתקלות תדירה כאמור צפויה להתרחש באותם מעגלים המבססים את מרכז החיים של נפגעת עבירה ואשר בהם היא נמצאת באופן סדיר וקבוע.

43. שיקול העל שצריך להדריך אותנו בפרשנות הוראותיו של חוק המגבלות הוא, לשיטתי - היתקלות תדירה. הלכה למעשה, זו עשויה להתרחש בכל מקום שאותו נפגעת העבירה פוקדת באופן תדיר וקבוע, כדי לקיים את שגרת חייה. מנקודת מבטי, יש לפרש את החוק כמיועד להגן באופן רחב יותר על המרחב שבו אדם מנהל את חיי היומיום שלו. כך למשל, בכל הנוגע למקום המגורים - לדידי זה אינו מתמצה בדלת אמות ביתו, בין ארבעה קירות, ואינו ממוקד רק בתחומי החדר שבו הוא הולך לישון בלילה ומתעורר בבוקר. אין מדובר אך בכתובת הרשומה במשרד הפנים. ברי כי ביתו של אדם הוא הברית התיכון של מקום מגוריו - אך לצד זאת יש להכיר במעגלי חיים נוספים שמהווים נדבכים משלימים, בלתי נפרדים, של מקום המגורים. על כל אלה ראוי להגן במסגרת חוק המגבלות.

44. על רקע זה, עמדתי היא כי אין לצמצם את האפשרות להטלת מגבלות רק למתחם צר סביב ביתה, מקום עבודתה ומוסד לימודיה של נפגעת העבירה. יש לפרש מונחים אלה באופן תכליתי. כך, בהתאם לנסיבות, מקום המגורים של אדם במובנו הרחב עשוי לכלול גם את המקומות שהם חלק משגרת חייו כאשר הוא יוצא ובא מביתו, כדוגמת מסגרות החינוך שאליהן הוא מביא את ילדיו, המרפאה השכונתית שאותה או פוקד או מקום טיפול אחר. בשינויים המחויבים הדברים נכונים אף לגבי מקום העבודה ומוסד הלימודים שהם חלק משגרת חייו של אדם. כאמור, הדגש בהקשר זה נעוץ בהגנה מפני היתקלות תדירה - דהיינו, הרצון למנוע מפגש בין עברין המין לבין נפגעת העבירה באותם מעגלים שהיא פוקדת באופן קבוע ויומיומי.

45. שונים הם פני הדברים בכל הנוגע להטלת מגבלה כללית ביחס למקום הימצאה של נפגעת העבירה, ככל שהוא ידוע לעברין המין. כאמור, תכליתו של חוק המגבלות היא למנוע היתקלות תדירה בין עברין המין לבין נפגעת העבירה כאשר היא מנהלת את שגרת חייה הרגילה, ולא לסכל מראש כל אפשרות למפגש מקרי או מזדמן ביניהם. בהתאם לכך, צודק העורר בטענתו כי בהטלת מגבלה כללית הנובעת ממקום הימצאה של נפגעת העבירה יש משום הרחבת ההגנה עליה באופן שעלול לשבש את אורחות חייו של עברין המין יתר על המידה. מנקודת מבטי זוהי חריגה מההסדר שנקבע בחוק המגבלות, הגם שבעבר ניתנו החלטות שאפשרו זאת (ראו למשל: עה"ג 47366-02-25 פלונית נ' פלוני, פסקה 18 (20.2.2025)). הדברים אמורים מבלי למעט חלילה בהשפעה שעלולה להיות למפגש מקרי כאמור על מצבן של נפגעות העבירה. על אף הרגישות הכרוכה בכך, יש להבהיר: הסמכות להטלת מגבלות נסבה על אותם אזורים שנפגעת העבירה פוקדת באופן קבוע ויומיומי, על

מנת להימנע מהיתקלות תדירה בעברין המין, ולא ביחס לכל מקום שבו היא נמצאת. המדובר באזורים מתוחמים אשר לגביהם התבקשו המגבלות ובית המשפט שוכנע כי יש הצדקה להטלתן. האזורים שלא הוגבלו בצו הם אפוא מקומות שבהם עברין המין ששוחרר יכול להסתובב בחופשיות, כאחד האדם. הרצון להגן על נפגעת העבירה ככל הניתן אינו יכול להצר את צעדיו של עברין המין עד כדי כך, שהוא ידרש לחשב את דרכו גם מחוץ לאזורי המגבלות.

46. לא למותר לציין, כי המארג החקיקתי השלם כולל חוקים נוספים שיכולים להוות נדבכים משלימים בהקשר זה ולאפשר את הרחקתו של עברין המין מנפגעת העבירה, גם מחוץ לאותם המקומות שאותם היא פוקדת באופן תדיר. מארג זה כולל את חוק ההגנה (שסעיף 13(ב)(9) לו מאפשר להגביל מפגשים עם נפגעת העבירה) ואף את חוק מניעת הטרדה מאיימת, התשס"ב-2001, בהתאם לתכליותיהם ולהסדרים הספציפיים שנקבעו במסגרתם. יש בכוחם של חוקים אלה לתת מענה להיבטים של הגנה על נפגעת העבירה שאינם באים בגדרו של חוק המגבלות.

47. לסיכום נקודה זו, התחום הגיאוגרפי שביחס אליו ניתן להטיל על עברין מין מגבלות הוא זה שבו עלולה להתרחש היתקלות תדירה בין נפגעת העבירה לעברין המין. בעיקרו של דבר סביבת המגורים, העבודה והלימודים שלה כוללת גם אותם מקומות שאותם פוקדת נפגעת העבירה כחלק משגרת חייה. כל זאת - מבלי להרחיב את ההגבלה על כל מקום שהיא נמצאת בו.

48. המסקנה הפרשנית האמורה משליכה אף על סוג המגבלות שניתן להטיל על עברין המין. לגישתי, ניתן להרחיקו מהאזורים שלגביהם הוטלו מגבלות, כך שייאסר עליו להיכנס אליהם לחלוטין - ולא רק להתגורר, לעבוד או ללמוד בהם במובן הצר. פרשנות דווקנית של הסמכות להטיל על עברין מין מגבלות על מגורים (וכן על עבודה ולימודים), כך שלא ניתן יהיה להרחיקו לחלוטין מהאזורים שהוגדרו, עלולה לרוקן מתוכן את הוראות החוק ולהוביל למצבי אבסורד. לשם הדוגמה, נשווה בדעתנו תרחיש שבו עברין המין אינו מתגורר בשכנות לנפגעת העבירה, אולם שגרת יומו - מבוקר עד ערב - כוללת ישיבה על ספסל ציבורי בפתח ביתה של נפגעת העבירה, גם אם באופן תמים לגמרי ומבלי שהדבר נאסר עליו. לכאורה, בהתאם לגישת העורר, בנסיבות אלה יוכל עברין המין לטעון כי לא נפל כל פגם בהתנהלותו, שהרי הוא אינו מתגורר, עובד או לומד באזור. אין בידי לקבל זאת. ממילא, להשקפתי עמדה זו אינה צולחת את מבחן ההיגיון והשכל הישר.

49. הדברים אמורים ביתר שאת לנוכח התכלית החקיקתית הממוקדת במניעת הנזק הנוסף שעלול להיגרם לנפגעת העבירה בשל "היתקלות תדירה" בעברין המין. מובן מאליו שאין די באיסור על מגורים, עבודה ולימודים באזורים מוגדרים כדי למנוע היתקלות תדירה מסוג זה. הלוא אם עברין המין יוכל לשהות ולהסתובב באזורים אלו כרצונו - מה הועילו חכמים בתקנתם? פרשנות נוקשה המכירה באפשרותו של עברין המין להימצא בחופשיות בסמיכות לדל"ת האמות של מקומות המגורים, העבודה

והלימודים של נפגעת העבירה - תשים לאל את תכליתו של חוק המגבלות ותשמוט את הקרקע מתחת להסדר שנקבע במסגרתו.

50. לא בכדי החוק פורש מלכתחילה כמקנה לבית המשפט סמכות להוציא צו הרחקה נגד עברין המין. עוד ב-בש"פ 7057/09 הנזכר לעיל, ההחלטה הראשונה שניתנה בבית משפט זה בעניינו של החוק, הוחלט לאסור על עברין מין שהתגורר בשכנות לנפגעת העבירה להיכנס לחדר המדרגות של הבניין שבו נמצאת דירתה. בהמשך הובהר פעם אחר פעם, באופן שאינו משתמע לשתי פנים, כי חוק המגבלות מאפשר להרחיק את עברין המין מאזורים מסוימים. כך, ב-בש"פ 8887/17 צוין כי "הסעד הניתן מכוחו של חוק המגבלות הוא אחד - צו הרחקה" (שם, בפסקה 10). בדומה, בבש"פ 6891/19 פלוני נ' פלוני (4.11.2019) הוסבר כי החוק מסמך את בית המשפט "להוציא צו הרחקה המרחיק את הפוגע מסביבתו של הקורבן" (שם, בפסקה 5). אף בבש"פ 5591/21 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקאות 7-8 (7.10.2021) צוין, באותו מקרה למעלה מן הצורך, כי על רקע מטרתו של החוק "ראתה הפסיקה את צו ההגבלות כצו הרחקה" (שם, בפסקה 7). העורר סבור כי מדובר ב"טעות נגררת" בפסיקתו של בית משפט זה - ולא היא. אוסיף כי טענתו של העורר לפיה מדובר בהחלטות שניתנו במתכונת של "דן יחיד" בלבד ועל כן אינן מהוות תקדים מחייב, אינה גורעת מכך שלהשקפתי העמדה שהוצגה בהן נכונה לגופה. ניתן להוסיף, כי הצטברותן זו על גבי זו, מלמדת - מעבר לצד הפורמאלי - על כך שעמדה זו התקבלה בשלב זה על דעתם של שופטים רבים בצורה עקבית.

51. במאמר מוסגר יוער כי גם מהדיונים בעניינו של החוק בכנסת עולה שהחוק נועד לאפשר הרחקה של עברין המין מסביבתה של נפגעת העבירה, כאשר המשתתפים בדיונים, לרבות חברי הכנסת, עשו שימוש תכוף בטרמינולוגיה של הרחקה (ראו למשל: פרוטוקול ישיבה 247 של ועדת החוקה, חוק ומשפט, הכנסת ה-16, 11-12 (28.6.2004); פרוטוקול ישיבה 280 של ועדת החוקה, חוק ומשפט, הכנסת ה-16, 64 (3.8.2004); פרוטוקול ישיבה 283 של ועדת החוקה, חוק ומשפט, הכנסת ה-16, 3 (9.8.2004)). כן יצוין כי אף בספרות המשפטית חוק המגבלות כונה "חוק ההרחקה" (ראו: דנה פוג' "ביום שאחרי" - גישות חדשות במערכת המשפט לניהול סיכון של פגיעה מינית - מענישה בלבד לפיקוח ומניעה" הפרקליט נא 139, 184-195 (2011)).

52. במסגרת טענותיו העלה העורר על נס את תיקון מס' 6, אשר הוסיף לחוק המגבלות, לצד מגורים ועבודה, גם ציון מפורש של מוסד הלימודים. הדבר מלמד, לטענתו, על כך שהחוק הוא הסדר ממצה השולל אפשרות להטיל מגבלות נוסף על אלה שצוינו בו "ברחל בתך הקטנה". איני סבורה כי אלה הם פני הדברים. עוד קודם לחקיקתו של התיקון האמור, בבש"פ 7587/16 פלוני נ' פלונית (10.10.2016) נדון עניינו של עברין מין שהורחק מהיישוב קריית ארבע. בהחלטה של בית המשפט המחוזי בעניינו הובהר כי אין להתיר את לימודיו בכולל שאליו הוא התקבל, המצוי בתחומי היישוב. בית משפט זה דחה את הערר שהוא הגיש על כך, בציינו כי "את לימודיו הוא יכול לערוך אף במקום אחר"

(שם, בפסקה 12). אם כן, העובדה שטרם חקיקת תיקון מס' 6 הוחלט על הגבלות הנוגעות בין השאר גם למוסד לימודים שבו ביקש עבריין המין ללמוד, מחלישה את טענתו של העורר ביחס לכך במידה ניכרת.

53. העורר אף אינו יכול להיבנות מהוראותיו של חוק ההגנה. אכן, סעיף 13(ב)(5) לחוק זה מאפשר לבית המשפט לכלול בצו פיקוח "מגבלה על הימצאות בסביבת מקומות מסוימים" וסעיף 13(ב)(9) מאפשר לקבוע "מגבלה על פגישה עם נפגע העבירה או הימצאות בקרבת מקום מגוריו". חרף ההשקה לכאורה לענייננו, אני סבורה כי אין הנדון דומה לראיה. כפי שהוסבר לעיל, בין שני החוקים קיימים הבדלים ניכרים, ובכלל זה ביחס לתכלית החקיקה, להסדרים הקונקרטיים הכלולים בהם, לפרוצדורה הדינית שהם מכוננים ולתשתית העובדתית שביסוד הליכים אלה (ראו: בש"פ 7057/09, בפסקה 24; בש"פ 8887/17, בפסקה 14). על רקע השוני האמור, אין להלום את הטענה לפיה קיומם של סעיפים מסוימים בחוק ההגנה שולל את האפשרות להטיל מגבלות, שעל פני הדברים הן דומות במהותן, מכוחו של חוק המגבלות.

54. לנוכח האמור לעיל, מסקנתי היא כי חוק המגבלות מסמך את בית המשפט להורות על הרחקתו של עבריין המין מהאזורים שלגביהם הוטלו מגבלות, במובן זה שייאסר עליו להימצא בהם לגמרי.

55. בסיכומי של דבר, עיקר טענתו של העורר לפיה פרשנות מרחיבה לחוק המגבלות מובילה לפגיעה קשה בזכויותיו, באופן החורג מהוראות החוק - אין מקומה במישור הסמכות, כי אם במישור שיקול הדעת. כפי שכבר צוין לעיל, אין לראות בחוק המגבלות הסדר הקובע סמכות שנסבה אך ורק על פגיעה בחירויות הפרט, אלא כזה המאזן בין זכויות של פרטים. משמעות הדבר היא שבמוקד הדיון יש להעמיד את שאלת המידתיות והפעלת שיקול הדעת הקונקרטי, להבדיל מאשר את סוגיית הסמכות הפורמאלית. לכך אעבור עתה.

מישור שיקול הדעת: עקרון המידתיות בחוק המגבלות

56. כפי שצוין לעיל לא אחת, הטלת מגבלות במסגרת החוק צריכה להתבסס על הוכחת הצורך בהן למניעת נזק נפשי לנפגעת העבירה ולהיעשות באופן שאינו פוגע בזכויותיו של עבריין המין מעל הדרוש. במלים אחרות, יישומו של החוק כפוף לעריכתו של איזון קונקרטי בהתאם לעקרון המידתיות. שיקול הדעת הרחב בכל הנוגע ליישום הגמיש של החוק עובר כחוט השני בסעיפיו.

57. הדבר בא לידי ביטוי בראש ובראשונה בסעיף המטרה, אשר מעגן את דרישת המידתיות בין הנזק הנוסף העלול להיגרם לנפגע העבירה בשל היתקלות בדירה בעבריין המין לבין הפגיעה בזכויותיו של

האחרון. חוק המגבלות מבוסס אפוא על עריכת איזון עדין ומידתי בין הפרטים שבשני צדי המתרחש, ומותיר לבית המשפט מרחב גדול לצקת תוכן קונקרטי להוראותיו בהתאם לנסיבות המשתנות. מורכבותה של המציאות האנושית והחברתית, ואין סוף צירופי הנסיבות האפשריים באשר למצבם האישי של עבריין המין ושל נפגעת העבירה, מחייבים לראות בחוק הסדר דינמי שיש בכוחו לתת פתרון נקודתי הולם, הנגזר ממרקם החיים הקונקרטי של הצדדים.

58. הדברים יפים גם בהתייחס לסעיפיו האופרטיביים של החוק. בכלל זה, סעיף 3(א) לחוק קובע כי בית המשפט רשאי להטיל מגבלות, וכי בהקשר זה "יביא בית המשפט בחשבון, בין השאר" את הפגיעה שתיגרם לעבריין המין. כמו כן, סעיף 3(ד) מורה כי בית המשפט יקבע את המגבלות "במידה שאינה עולה על הנדרש" כדי למנוע נזק נפשי לנפגע העבירה. זאת, בהתייחס לממד הזמן וכן לאזור הגיאוגרפי שבו הן יחולו "לפי נסיבות הענין". ניתן אף לציין הוראות נוספות הקובעות שבית המשפט רשאי להימנע מלדון בבקשה להטלת מגבלות אם התבקש כך על-ידי נפגע העבירה או אדם מטעמו (סעיף 3(ב)) וכן רשאי למנות מומחה מטעמו כדי לחוות דעתו על מצבו של נפגע העבירה (סעיף 4(א)). הנה כי כן, הוראות החוק משקפות את החובה להפעיל שיקול דעת שיפוטי ביחס לנסיבותיו הפרטניות של כל מקרה.

59. למעלה מן הצורך אוסיף כי החשיבות שניתנה להפעלתו של שיקול דעת שיפוטי רחב באשר להכרעה בעניין הספציפי המונח על שולחנו של המותב היושב בדין, עולה בבירור גם מהדיונים שקדמו לחקיקת החוק. כך למשל, במסגרת דיוני ועדת החוקה, חוק ומשפט בכנסת, במענה לעמדה לפיה חוק המגבלות אינו מאוזן, הבהיר יו"ר הוועדה ח"כ מיכאל איתן כי -

"החוק הזה מאוד מאוזן... איפה האיזון נעשה? אצל השופט. זה החוק הכי מאוזן... מתי החוק לא היה מאוזן? אם הוא היה מטיל חובה על השופט להרחיק את העבריין... האיזון בפועל ייעשה בסופו של דבר לגבי כל מקרה ומקרה שופט בבית משפט שישמע את הצדדים" (פרוטוקול מיום 28.6.2004, בעמ' 12-11).

בהמשך הליכי החקיקה הוא הוסיף והסביר כך:

"אם פעם בית המשפט יזקק לפרוטוקול בכדי להבין מה היתה כוונת המחוקק.

הכוונה היא, שאנחנו כמחוקקים לא יכולים להיכנס לכל מקרה ומקרה פרטי שיכול להתעורר, ואנחנו מסתכלים בסעיף 3(א) כעל הסעיף שעל פיו הוא יצטרך לבצע את שיקול הדעת שלו" (פרוטוקול מיום 9.8.2004, בעמ' 23).

הדברים מדברים בעד עצמם.

מן הכלל אל הפרט

60. כזכור, על העורר הוטלו מגבלות המורות על הרחקתו מאזורים מוגדרים, באופן שהולם את פרשנות החוק כמסביר לעיל, דהיינו תוך מתן פרשנות תכליתית למונחים שבחוק, ובראשם מקום המגורים. לצד זאת, העורר הורחק ממקום הימצאן של נפגעות העבירה ככל שזה ידוע לו, ובכך הצו שהוצא חרג ממסגרת החוק.

61. לכאורה, בשלב זה היינו צריכים להמשיך ולדון בשאלת המידתיות של המגבלות שהוטלו על העורר בנסיבות העניין. אולם, האמת ניתנת להיאמר: העורר לא העלה בפנינו טענות בהיבט זה כלל ועיקר. אף בשלבים קודמים של ההתדיינות הועלו הטענות הנוגעות לנזק קונקרטי שייגרם לעורר בשל המגבלות שהתבקשו, אם בכלל, אך בשולי הדברים. הוא אף לא הצביע על זיקה כלשהי לאזורים אלו. טענותיו של העורר כוונו מלכתחילה לסוגיות העקרוניות הנוגעות לפרשנותו של חוק המגבלות, ובייחוד לקשיים העולים לשיטתו מההחלטה בעניין קיבוץ כברי. משאלה נדחו בעיקרן, ובהיעדר טיעון סדור בעניין זה, לא ראיתי להוסיף ולבחון את החלטתו של בית המשפט המחוזי לעומקה אף בהיבט היישומי. מעבר לאמור ראיתי להדגיש עוד כמה היבטים נוספים.

62. אשוב ואזכיר כי כבר בראשית ההליכים הסכים העורר להטלת המגבלות שהתבקשו, בכפוף להשגותיו המשפטיות בנוגע לפרשנות החוק. אלה נדונו בהרחבה לעיל. עם זאת, בנסיבותיו של המקרה דנן היה מקום לדחות את טענותיו של העורר בכל הנוגע לאזורי מרכז החיים אף לנוכח ההשתלשלות הדיונית. כמתואר לעיל, בגדרי ההתדיינות בבית המשפט המחוזי הסכים העורר למתן צו שיאסור עליו להתגורר, לעבוד וללמוד בתחומי האזורים כפי שהתבקשו על-ידי נפגעות העבירה. ההתנגדות לכך בשלב הדיוני הנוכחי עולה אפוא כדי שינוי חזית שאין מקום להתירו. לצד זאת אציין כי לאמיתו של דבר, נפגעות העבירה לא עמדו במדויק על טיבו של "מרכז החיים" שנכלל בבקשתן, הגם שהדגישו כי מדובר באזור שהן פוקדות באופן תדיר וכי מפגש עם העורר בו הוא חמור יותר מבחינתן מאשר במקומות אחרים. במבט צופה פני עתיד, חשוב להבהיר ולפרט - במידת האפשר - מהם אזורי המגבלות המבוקשים.

63. כמו כן, בנסיבות העניין הקונקרטיות יש להזכיר, כי צו הפיקוח שניתן בעניינו של העורר מכוח חוק ההגנה מורה על הרחקתו מנפגעי העבירה ואוסר עליו ליצור קשר עמם. עוד יוזכר כי נפגעות העבירה הביעו נכונות לאפשר הגעה נקודתית של העורר לאזורי המגבלות, בתיאום מראש, ככל שיעלה צורך ספציפי. אף בכך יש כדי למתן את הפערים בעמדות הצדדים מהבחינה המעשית.

64. לבסוף, איני סבורה שיש מקום להידרש לסוגיית השיהוי במקרה דנן. זאת, בשים לב לכך שהעורר נמנע מלעמוד על טענותיו בעניין זה ולעובדה שהדיון בבקשה התקיים בתוך פרק הזמן שנקבע בסעיף 3(ג)(2) לחוק. עוד נתתי משקל להסבר שהציגה באת-כוחן של נפגעות העבירה לאופן פעולתן והשתכנעתי כי הן פעלו במהירות האפשרית. בהקשר זה אבקש להדגיש את החשיבות הנודעת להקפדה על מתן עדכון מטעם הפרקליטות לגורמי הסיוע המשפטי לקראת שחרורו של עבריין מין ממאסר ואגב נקיטת הפעולות הנדרשות להגשת בקשה לפי חוק ההגנה, גם אם לפני משורת הדין.

עם חתימה

65. במבט כולל, המקרה שבפנינו משמש דוגמה הממחישה את תכליתו המיוחדת של חוק המגבלות ואת תחומי פריסתו. החוק נועד לאפשר לנפגעת העבירה "מרחב מוגן" שבו היא תוכל לנהל את חייה ואת שגרת יומה מבלי לחשוש ממפגש תדיר עם מי שפגע בה. מאמצי השיקום של נפגעת העבירה אינם מסתיימים עם כניסתו של עבריין המין למאסר, ומועד שחרורו הוא בוודאי רגע מכונן בתהליך. חוק המגבלות נועד להרחיב את מעטפת ההגנה שניתנת לנפגעת העבירה בשלב רגיש זה, וגם אם זו אינה הרמטית לחלוטין - טמון בה ערך רב, לצד דברי חקיקה משלימים. נותר אך לקוות שסיום ריצויו של עונש המאסר יסייע לצדדים להמשיך בחייהם.

66. אשר על כן, לו תישמע דעתי נדחה את הערר בעיקרו, כמפורט בפסקה 38 לעיל.

דפנה ברק-ארז
שופטת

השופטת רות רונן:

1. עניינה של המחלוקת נושא הדיון שלפנינו הוא בפרשנותו של סעיף 3(א) לחוק המגבלות. כפי שהובהר גם בחוות דעתה של חברתי, מדובר בסעיף חוק שנועד - כעולה מסעיף המטרה של החוק - כדי "להגן על נפגע עבירה ולמנוע נזק נוסף שעלול להיגרם לו מהיתקלות תדירה בעבריין מין שפגע בו, בלי לפגוע במידה העולה על הנדרש בזכויותיו של עבריין המין".

לצורך כך מטיל חוק המגבלות על עבריין המין מגבלות שהן חריגות, שכן הן מוטלות על מי שכבר סיים לרצות את עונשו; וכאשר אין טענה בדבר חשש שיחזור לסורו או כי יפגע בנפגעי העבירה או בקורבנות פוטנציאליים נוספים. תכליתן של המגבלות היא לצמצם את הסיכון לחיכוך או מפגש בין הנפגעת והעבריין שעלול לגרום לנפגעת העבירה לנזק, על ידי מניעה של היתקלותתדירה ביניהם (אך לא כל היתקלות שהיא); וזאת תוך פגיעה מידתית בזכויותיו של האחרון.

לצורך הגשמת תכלית החקיקה, החוק מקנה לבית המשפט "ארגז כלים" של מגבלות שהוא רשאי להטיל על עבריין המין כדי למנוע חפיפה בין המקומות שאותם הוא פוקד באופן תדיר לבין המקומות שבהם נמצאת נפגעת העבירה באופן תדיר. השאלה המונחת לפנינו נעוצה בהיקף הסמכות של בית המשפט מכוח הסעיף האמור, כלומר בהיקפו של אותו "ארגז הכלים" שניתן לשופט בבואו להכריע בבקשה של נפגעת עבירה מכוח חוק המגבלות.

כאמור, החוק לא נועד למנוע כליל מפגש אפשרי בין נפגעת העבירה לבין העבריין אלא רק לצמצם את החשש למפגש כזה. לצורך זה מתייחס סעיף 3(א) לחוק המגבלות לשלושה מרחבים מרכזיים בחייהם של נפגעת העבירה ושל עבריין המין: מקום המגורים שלהם, מקום העבודה שלהם ומקום מוסד הלימודים שבו הם לומדים. ההנחה היא כי אלה הם המקומות שבהם מבקרים הן נפגעת העבירה והן העבריין לעיתים תכופות. לכן האפשרות להטיל מגבלות על מקום המגורים, מקום העבודה ומקום מוסד הלימודים של העבריין; כאשר אלה נמצאים בקרבת מקום המגורים, מקום העבודה או מקום מוסד הלימודים של הנפגעת - אמורה לצמצם מאוד את החשש מפני מפגשים תכופים ביניהם.

השאלה היא האם יש מקום לפרש את הסעיף כך שהמתחמים הנקובים בו ('מקום המגורים', 'מקום העבודה' ו-'מקום מוסד הלימודים') - ישתרעו אף על מקומות נוספים, כאשר מדובר במקומות בהם הנפגעת והעבריין מבקרים באופן תדיר.

2. השאלה הפרשנית באה אפוא לידי ביטוי בשני צירים נפרדים:

בציר הנוגע לעבריין המין השאלה היא האם היקף המגבלות שניתן להטיל על העבריין מתמצה בהטלת מגבלות על מקום המגורים, העבודה והלימודים שלו, כגישת העורר; או שמא, כגישת המשיבות, בית המשפט רשאי במסגרת סמכויותיו למנוע מהעבריין להימצא באופן תדיר באזור שבו מוטלת המגבלה.

באופן דומה, בציר הנוגע לנפגעות העבירה השאלה נוגעת למתחמים שביחס אליהם ניתן להטיל על העבריין מגבלות: האם כפי שטוען העורר, ניתן להטיל על העבריין מגבלות הנוגעות

רק לאזורים שהם בקרבת מקום המגורים, העבודה והלימודים של הנפגעת; או שקיימת אפשרות לאסור עליו לגור, ללמוד ולעבוד (ואולי אף להימצא באופן תדיר) גם בקרבת מרחבים אחרים שאותם פוקדת הנפגעת באופן תדיר, כטענת המשיבות.

3. פרשנות סעיף 3(א) לחוק המגבלות צריכה להיעשות בהתאם לעקרונות הפרשנות המוכרים. השלב הראשון של כל מהלך פרשני של דבר חקיקה הוא כידוע לשון החוק, שהיא לעולם נקודת המוצא של מלאכת הפרשנות. כך, פירושו של דבר החקיקה צריך להיות כזה שלשון החוק יכולה "לשאת". רק באותם מקרים שבהם לשון החוק "סובלת" יותר מפרשנות אפשרית אחת, קרי כאשר ישנו מתחם של פירושים אפשריים שעולים בקנה אחד עם לשון החוק, תיעשה ההכרעה ביניהם לפי הפירוש המגשים בצורה המיטבית את תכלית החקיקה (ראו, מיני רבים: ע"מ 816/23 עיריית פתח תקווה נ' אנטרפוניט מערכות 2004 בע"מ (1.1.2025); ע"א 8093/23 שפיר הנדסה אזרחית וימית בע"מ נ' הוועדה המיוחדת לתכנון ובניה חריש, פסקה 16 (22.9.2024) (להלן: עניין שפיר); בג"ץ 8629/23 מכשירי תנועה ומכוניות (2004) בע"מ נ' מדינת ישראל - רשות המיסים, פסקה 6 (19.5.2024)). נבחן אפוא את לשון החוק ולאחר מכן - ככל שיהיה בכך צורך - את תכליתו.

לשון החוק

4. הקושי העיקרי שבגישתה הפרשנית של חברתי, נעוץ לטעמי בלשון החוק, בו מציין המחוקק רשימה של שלושה מרחבים רלוונטיים אלטרנטיביים (הן בהתייחס לנפגעת והן בהתייחס לעברין), מרחבים אשר בזיקה אליהם ניתן להטיל את המגבלות.

כדי לבחון את היקף המגבלות שאותן מוסמך בית המשפט להטיל בהתאם לחוק, ניתן ללכת באחד משני נתיבים פרשניים. הנתיב הראשון עניינו בשאלה האם הרשימה של מקום מגורים, עבודה ולימודים היא רשימה סגורה; או שמא מדובר ברשימה פתוחה, שרק מדגימה את המקומות בהן מצוי אדם בדרך כלל באופן תדיר. הנתיב השני עניינו בהיקף ההגדרה של המונחים "מקום המגורים", "מקום עבודה" או "מקום לימודים", והאם ועד כמה ניתן להרחיבם. כך ולצורך הדיון שלפנינו, השאלה נוגעת להגדרת "מקום המגורים" של נפגעת העבירה, והאם אפשר להרחיבו מעבר לקורת הגג של נפגעות העבירה כך שהוא יחול גם על מרחבים נוספים בהם היא מבקרת בהם באופן תדיר ואולי אף יומיומי.

5. בהתייחס לנתיב הראשון: אינני סבורה כי לשון החוק מכילה אפשרות פרשנית לפיה מדובר ברשימה פתוחה ומדגמית, ונראה כי גם חברתי אינה חולקת על כך במישור העקרוני. מצאתי לנכון להרחיב גם בהקשר זה, מאחר שבמקרה דנן לא חלקו נפגעות העבירה על כך שהמגבלות המבוקשות נוגעות לא רק לאזור המגורים שלהן אלא גם לאזורים שהן עצמן הגדירו כ"מרכז החיים שלהן", מעבר לאזורי

המגורים (ובלא שהן פירטו כל מאפיין של אזורים אלה). ראשית, המחוקק בחר שלא לנסח את הסעיף כפי שמנוסחים סעיפים המציינים רשימה מדגמית: בסעיף לא מצוין כי ניתן להטיל את המגבלות בקרבת מקומות "כגון" מקום המגורים, העבודה, הלימודים; "לרבות" מקומות אלה; ואף לא הוסיף את הביטוי "וכיוצא באלה" או ביטוי דומה בסוף הרשימה.

למעשה ההיפך הוא הנכון: המחוקק מדגיש שוב ושוב לאורכו ולרוחבו של חוק המגבלות כי את המגבלות יש להטיל בקרבת מקום העבודה או מקום המגורים או מקום מוסד הלימודים של הנפגעת; וכי ניתן להטיל מגבלות על מקום העבודה או מקום המגורים או מקום מוסד הלימודים של העבריין. שלוש הזירות הללו מוזכרות באופן הזה פעמיים בסעיף 3(א) לחוק המגבלות; פעם נוספת בסעיף 3(ג) לחוק העוסק במגבלות המוטלות לאחר שניתן צו פיקוח; פעמיים נוספות במסגרת סעיף 3(ד) לחוק המגדיר את היקף שיקול הדעת של בית המשפט בקביעת תקופת הזמן והאזור בהם מוטלות המגבלות; פעם נוספת בסעיף 4(א) לחוק הנוגע לחוות דעת מומחה מטעם בית המשפט בנוגע למצבו הנפשי של נפגע העבירה; ופעם נוספת בסעיף 7 שעניינו באפשרות להגיש בקשה לעיון חוזר או לערור על החלטה מכוח החוק. בכל אחד מסעיפים אלה החוק מציין את משולש "המרחבים המוגנים" בחייה של נפגעת העבירה, כמו גם את שלושת "המרחבים המוגבלים" בחייו של העבריין, ואת אלה בלבד.

שנית, מסקנה דומה עולה גם מהוראת סעיף 7 לחוק הפרשנות התשמ"א-1981, המתייחס למילה "או" וקובע כי השימוש בה (בלא שימוש במילים "דומה" או "כיוצא בזה" או ביטוי אחר שמשמעו היקש), נועד כדי להבדיל בין חלופות ולא להקיש מאחת לרעותה וללמוד מהן על קיומו של כלל (ראו והשוו: גבריאלה שלו דיני חוזים - החלק הכללי 435-434 (2005)); רע"ב 534/19 זיאדה נ' מדינת ישראל, פסקה 2 לחוות דעתו של השופט י' עמית (20.8.2019); בר"מ 9231/20 הוועדה המקומית לתכנון ובניה רמלה נ' הכנסייה האוונגלית האפיסקופלית בירושלים, פסקה 50 (13.8.2023)).

6. גם תיקונו של החוק במסגרת תיקון מס' 6 משנת 2017 (להלן: התיקון לחוק) מחזק את המסקנה שלעיל. בתיקון זה הוסיף המחוקק "מרחב מוגן" נוסף שגם לגביו ניתן להטיל מגבלות ושלא היה קיים בחוק קודם לכן - מקום הלימודים של הנפגעת והעבריין. העובדה שהמחוקק ראה לנכון להוסיף באופן מפורש מרחב מוגן כזה לרשימה שהייתה בסעיף, מחזקת את המסקנה לפיה הרשימה היא מוגבלת וסגורה, והרחבתה טעונה לכן תיקון מפורש של החקיקה.

אף פרשנותו של מחוקק המשנה הלכה בתלם זה, בתיקון תקנות מגבלות על חזרתו של עבריין מין לסביבת נפגע העבירה (דרכים ומועדים להגשת בקשה להטלת מגבלות ולדיון בה), התשע"ד-2014 (להלן: התקנות). כך, על פי טופס 1 בתוספת לתקנות - שהוא הטופס שלפיו יש להגיש בקשה להטלת צו לפי חוק המגבלות, ניתן לבקש אחת מארבע המגבלות הבאות: "לאסור על המשיב להתגורר בקרבת מקום המגורים של נפגע העבירה"; "לאסור על

המשיב להתגורר בקרבת מקום העבודה של נפגע העבירה"; "לאסור על המשיב לעבוד בקרבת מקום המגורים של נפגע העבירה"; "לאסור על המשיב לעבוד בקרבת מקום העבודה של נפגע העבירה" (ההדגשות אינן במקור - ר' ר'). יצוין כי התקנות תוקנו בטרם נחקק התיקון לחוק בשנת 2017 (שכזכור הוסיף את מקום מוסד הלימודים של הנפגעת והעברין), ולכן הן כוללות התייחסות למקום העבודה והמגורים בלבד - אך ניתן ללמוד מהן על כוונתו של מחוקק המשנה ועל האופן בו הוא פירש את החוק.

7. באשר לנתיב השני, אף אני סבורה כמו חברתי כי הקריטריון להגדרה של מקום כמקום מגוריו של אדם עשוי להשתנות ממקרה למקרה, כפי שאבהיר בפירוט להלן (בפסקה 17 לחוות דעתי).

יחד עם זאת, בשונה מחברתי, אינני סבורה כי ניתן להרחיב את ההגדרה למקרה דנן, בו מדובר במקום שאינו - לפי כל הגדרה שהיא של המונח - "מקום המגורים" של נפגעת העבירה, אלא מקום שהיא מבקרת בו באופן תדיר (כאשר בענייננו המשיבות לא טענו כאמור כי מדובר במקום מגוריהן, אלא רק ציינו כי מדובר ב"מרכזי חיים" שהן פוקדות באופן תדיר; ראו פסקאות 14 ו-62 לחוות דעתה של חברתי). בדומה, יש קושי להכניס להגדרה של "מקום מגורים" כל מקום שבו העברין מבקר באופן תדיר, כאשר מדובר במקום שאין חולק כי אינו "מקום המגורים" (או מקום העבודה או הלימודים) שלו. העובדה שהחוק אינו כולל הגדרה ל"מקום מגורים" (וזאת בניגוד להגדרות שנקבעו ל"עבודה" ול"מוסד לימודים"), כמו גם קיומם של מקרי גבול שעשויים לעורר שאלות פרשניות בנוגע להיקף המונח "מקום מגורים" - אין בהם כדי להרחיב את המונח מחוץ לגבולות משמעותו.

8. סיכומה של נקודה זו: אני סבורה כי לשון החוק היא ברורה. המחוקק התייחס ל"מקום מגורים", "מקום עבודה" ו-"מקום מוסד הלימודים", תוך כוונה להצביע על מתחמים אלה בלבד, ולא על אזורים אחרים, ולו גם כאלה שבהם הנפגעת והעברין מבקרים באופן תדיר. משכך החוק על פי לשונו מאפשר לבית המשפט להטיל מגבלות רק על היבטים אלה בחייו של העברין, והוא איננו מסמיך את בית המשפט למנוע ממנו להגיע למתחמים אלה (ולו גם באופן תדיר); ובציר הנפגעות - לשון החוק מאפשרת להטיל מגבלות רק בקרבת אזורים אלה בחיי הנפגעות, ולא בכל מקום ולו גם כזה אותו הן פוקדות באופן תדיר.

הפרשנות הסובייקטיבית של החוק

9. כידוע, ההיסטוריה החקיקתית שהביאה לגיבושו של דבר חקיקה עשויה להקרין אף על הפרשנות הראויה שלו (ראו, מיני רבים: בג"ץ 7803/06 אבו ערפה נ' שר הפנים, פסקה 30 לפסק דינו של השופט ע' פוגלמן (13.9.2017)). כפי שצוין לעיל, מלכתחילה, כאשר נחקק חוק המגבלות בשנת 2004, צוינו בו הזירות של מקומות העבודה והמגורים בלבד. כבר בדיוני ההכנה לקריאה שנייה

ושלישית של החוק, עלתה ההצעה לכלול בחוק גם את מקום מוסד הלימודים כאזור רלוונטי. אלא שהסתייגות זו נדחתה מטעמים תקציביים, הנגזרים מחוסר הוודאות שהייתה בנוגע לכמות הבקשות והדיונים שייערכו בעקבות חקיקת החוק (פרוטוקול ישיבה של ועדת החוקה, חוק ומשפט, הכנסת ה-16, 15.8.2024).

המחוקק התכוון אפוא באופן מודע להגביל את "ארגז הכלים" של בית המשפט ולתחום את האפשרות להטיל מגבלות לשני מרחבי חיים בלבד - מקום העבודה ומקום המגורים. העובדה שהכרעה זו נגזרה בין היתר משיקולי תקציב והחשש מפני העומס שיוטל על בתי המשפט - איננה מעלה או מורידה מכך.

10. כאמור, בשנת 2017 תוקן חוק המגבלות, ונוסף גם מקום הלימודים של העבריין ושל נפגעת העבירה כמרחב התרחשות נוסף אשר ניתן להטיל מגבלות עליו. בדברי ההסבר להצעת תיקון החוק נכתב כי החוק "מאפשר לבית המשפט להטיל מגבלות על מגורים או עבודה של עבריין מין בקרבת מקום המגורים או העבודה של קורבן העבירה. עם זאת, החוק אינו קובע כי ניתן להטיל מגבלות על עבריין מין שלא להתגורר או לעבוד בקרבת מוסד חינוכי בו לומד קורבן העבירה. במקרים בהם קורבנות העבירה הם קטינים או סטודנטים הדבר עלול להוות מגבלה קשה על יכולתם להמשיך בלימודיהם ללא חשש שיתקלו בעבריין המין שפגע בהם" (ההדגשות לעיל ולהלן אינן במקור, ר.ר.).

בדיון ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת (להלן: ועדת החוקה) מיום 13.2.2017 נאמר על ידי חה"כ יעל גרמן כי "אנחנו מדברים על הרחבת החוק הקיים כך שהוא יוכל לכלול את הגבלת עבריין המין במקום הלימודים". במסגרת עבודת ועדת החוקה על התיקון לחוק, דנו חברי הכנסת והגורמים המקצועיים בשאלה האם יש לנקוט בהגדרה "מוסד חינוכי", בהגדרה "מוסד לימודים" או בהגדרה אחרת. זאת מתוך הנחה שלהגדרות אלה תהיינה השלכה על היקף הסמכות של בית המשפט. כן עלו הצעות להרחיב את הצעת החוק, כך שניתן יהיה להטיל מגבלות אף על מרחבים כמו בית מדרש, בית כנסת או מקום שבו ניתן טיפול רפואי (מקומות אליהם עשוי אדם להגיע באופן תדיר ואולי אף יומיומי); אלא שהצעות אלה נדחו (ראו פרוטוקול ישיבה 334 של ועדת החוקה, חוק ומשפט, הכנסת ה-20 (13.2.2017); פרוטוקול ישיבה 363 של ועדת החוקה, חוק ומשפט, הכנסת ה-20 (20.3.2017)). אני סבורה שכלל האמור לעיל מעיד בבירור כי המחוקק התכוון להסמיך את בית המשפט להטיל מגבלות הנגזרות ממרכזי החיים הנקובים בחוק במפורש, ולא מעבר אליהם.

11. הנה כי כן, הפרשנות הנובעת מלשון החוק עולה בקנה אחד גם עם הכוונה הסובייקטיבית של המחוקק כפי שזו נובעת מדברי הכנסת. המסקנה הברורה מדיוני ועדת החוקה לאורך השנים, היא כי המחוקק הכיר בכך שהמגבלות המוטלות מכוח החוק מתייחסות רק למתחמים שצוינו בו בפירוש. המחוקק בחן את רשימת המרחבים בחייהם של הנפגעת ושל העבריין שלגביהם ניתן להטיל מגבלות. הוא שקל בכובד ראש את ניסוח ההגדרה שלהם; הוא דן באפשרות להרחיב את תחולת החוק אף

למתחמים נוספים שאדם עשוי להגיע אליהם באופן תדיר (דוגמת מקום תפילה), ודחה אפשרות זו. במסגרת התיקון אף נוספה לחוק האפשרות להטיל מגבלות על 'מקום מוסד הלימודים' של הנפגעת או העבריי. הליך חקיקת החוק מבטא אפוא בבירור את הכרת המחוקק בכך שיישום החוק מוגבל למתחמים המנויים בו במפורש.

תכלית החוק

12. חברתי סברה כי פרשנות מצומצמת של הוראות החוק "תשים לאל את תכליתו של חוק המגבלות ותשמוט את הקרקע מתחת להסדר שנקבע במסגרתו" (פסקה 49 לחוות דעתה). אף המשיבות טענו כי "פרשנות דווקנית ומצמצמת לפיה אין לבית המשפט כל סמכות מלבד הטלת איסור מגורים, לימודים או עבודה, אינה מגשימה את תכלית החוק ועשויה להביא לתוצאות בלתי צודקות [...]". כפי שהבהרתי לעיל, אני סבורה כי הפרשנות שהציעה חברתי היא כזו שלשון החוק אינה יכולה "לשאת" - ואם אלה הם פני הדברים, אין צורך להמשיך ולהידרש לתכלית. יחד עם זאת, לשיטתי, גם לו היה מקום לפרש את החוק בהתאם לתכליתו, המסקנה הפרשנית תהיה אותה מסקנה.

הפרשנות התכליתית צריכה להביא לידי ביטוי את העובדה כי החוק נועד להיות בעל אופי מאזן - הוא נועד מחד גיסא להגן על נפגעת העבירה על ידי צמצום ההכבדה המנטאלית שתיגרם לה כתוצאה ממפגש תכוף עם העבריי הפוגע; ומאידך גיסא, להביא לידי ביטוי גם את זכויותיו של עבריי המין. בהקשר זה יש לזכור כי החוק קובע באופן חריג מגבלות על מי שכבר ריצה את עונשו, מילא את חובו לחברה והוא עומד בפתחו של פרק חדש בחייו (בש"פ 7057/09 פלונית נ' אלמוני, פסקה 17 (13.12.2010); בש"פ 7587/16 פלוני נ' פלונית, פסקה 8 (10.10.2016)). יתרה מכך, החוק לא נועד להגן על נפגעת העבירה או על קורבנות פוטנציאליים אחרים מפני הישנות אפשרית של עבירות מין על ידי העבריי (בשונה מחוק הגנה על הציבור מפני ביצוע עבירות מין, התשס"ו-2006), אלא רק מפני הקושי הנפשי הכרוך במפגש אפשרי עם העבריי שהסב לנפגעת העבירה נזק חמור בעבר.

בהינתן שני שיקולים כבדי-משקל אלה, יצר המחוקק מתווה של איזונים ובלמים שנועד ליתן משקל ראוי לזכויות ולאינטרסים של הצדדים. כך, למשל, כדי להבטיח את מידתיות ההסדר - הגביל המחוקק את משך הזמן שלגביו ניתן להטיל את המגבלה; הגדיר את אופי הנזק הנפשי של הנפגעת ואת דרכי הוכחתו; קבע מועד שבו ניתן להגיש את הבקשה להטלת מגבלות; וכך גם שרטט גבולות ביחס לאופי המגבלות ולמהותן.

אין ספק כי ההסדר הקבוע בחוק אינו מקנה לבית המשפט סמכות להגן בכל מחיר על הנפגעת מפני נזק נפשי שעשוי להיגרם לה מכל מפגש עם אפשרי הפוגע. כך, אין חולק, וכך ציינה גם חברתי, כי מפגש מקרי של הנפגעת עם העבריי במקום שאף אחד מהם אינו נוהג להגיע אליו באופן תדיר, הוא אפשרי ובלתי נמנע. המחוקק לא אסר על כך, ובמקרה של

מפגש אפשרי כזה - הוא לא אסר על העברין לשהות במחיצת נפגעת העבירה. מפגש כזה עשוי להתרחש במקומות ציבוריים כאלה ואחרים - במהלך נסיעה בתחבורה הציבורית או בכל מקום אחר שנפגעת העבירה או העברין מבקרים בו.

לכן, העובדה שההגנה על נפגעת העבירה אינה הגנה מלאה והרמטית, איננה מנוגדת לתכלית החוק. להיפך - העובדה כי סמכותו של בית המשפט אינה משתרעת ללא גבול בהקשר זה מהווה מימוש של התכלית המאזנת של החוק. המגבלות הקבועות בהסדר נגזרות מהמאפיינים שלו כהסדר המאזן בין זכויות ואינטרסים של שני גורמים שונים. משום כך, הפרשנות המצמצמת את המגבלות שניתן להטיל על העברין באופן שלא יכלול כל מקום שבו הנפגעת מבקרת באופן תדיר - אינה מנוגדת לתכלית החוק.

13. אכן, הפרשנות לפיה לא ניתן להגביל את העברין מלהגיע באופן תדיר למקומות אליהם מגיעה נפגעת העבירה באופן תדיר, משמעה פגיעה אפשרית בנפגעת העבירה שעלולה להיתקל בעברין במקומות אלה, היתקלות שהמחוקק הניח כי עלולה להסב לה נזק נפשי נוסף שהחוק ביקש לנסות לצמצמו. אולם, כפי שהבהרתי, המחוקק לא הרחיב את האפשרות למניעת מפגשים כאלה ללא מגבלה, אלא תחם את האמצעים שהוא מקנה לבית המשפט למגבלות על מקום המגורים, העבודה והלימודים, הן של נפגעת העבירה והן של העברין (ראו גם את דבריה של היועצת המשפטית לוועדת החוקה, הגב' תמי סלע מיום 30.8.2004 שאמרה - בהתייחס לאפשרות להוסיף מגבלה על מקום הלימודים של העברין והנפגע - כי "איפה שהוא צריך לשים את הגבול" (פרוטוקול ישיבה של ועדת החוקה, חוק ומשפט, הכנסת ה-16, 15.8.2024)).

14. העובדה שנותרים "איים" לא מטופלים היא מצערת ועלולה אף להביא לפגיעה קשה ולא רצויה בנפגעות עבירה, אך כאמור היא בלתי נמנעת. היא בעלת משמעות יתר ביחס לנפגעות שנוהגות להגיע לעיתים תכופות מאוד למקום נוסף - שאינו מקום המגורים, העבודה או הלימודים שלהן, ואשר אף העברין עשוי להגיע אליו. יחד עם זאת, פגיעה זו נשקלת אל מול הפגיעה בחירותו של העברין, שכאמור מילא את חובו לחברה, ומבקש עתה לבנות לו חיים חדשים. חלק מאיזון זה יכול להיעשות (כדברי חברתי וכפי שאבהיר להלן), במסגרת שיקול הדעת של בית המשפט, תחת מבחני המידתיות. אולם לגישתי הוא נעשה גם במסגרת החוק - בהגדרת אופי והיקף המגבלות שניתן להטיל על העברין.

פתרונות חלופיים בראי הפרשנות המצמצמת

15. אכן וכפי שהובהר לעיל, הפרשנות לה טען העורר שוללת את האפשרות להעניק הגנה "הרמטית" לנפגעות; ואף לא מאפשרת להקנות להן הגנה בכל מקום שהן מגיעות אליו לעיתים תכופות. פרשנות זו מגבילה את האפשרות לייצר מרחבים "סטרייליים" עבורן יותר מאשר הפרשנות שהוצעה על ידי

חברתי, באופן שעלול לפגוע בנפגעות העבירה. פגיעה זו עשויה להוות מעמסה נפשית נוספת אשר אין להקל בה ראש, והיא מתבטאת בחשש מתמיד מפני מפגש של נפגעת העבירה עם מי שפגע בה, אשר עשוי לפגוע בשלוות נפשה ובשגרת חיה התקינים. ואולם לטעמי, גם במסגרת עמדת הפרשנית כפי שהובהרה לעיל, זוהי פגיעה שניתן לנסות לצמצם באמצעות מספר כלים אחרים שהחוק מעניק לנפגעות העבירה.

16. ראשית, במישור הפרשני - במקרי גבול רבים ניתן יהיה לפרש באופן רחב את המושגים הקיימים כיום בחוק - "מקום עבודה", "מקום מוסד הלימודים" ו-"מקום מגורים". כאמור, אף שלא ניתן לפרש מונחים אלה כמתייחסים באורח גורף לכל מקום שבו הנפגעת מבקרת באופן תדיר, ניתן לפרשם בצורה רחבה בהתאם לעקרונות הפרשניים המקובלים. זאת כמובן כל עוד פרשנות זו עולה בקנה אחד עם לשון החוק.

כך גבולותיו של המונח "מקום עבודה" עשויים להשתנות בהתאם למאפיינים השונים של תחום העיסוק (הן של נפגעת העבירה והן של העבריין). כמו כן, מקום עבודה יכול לכלול - על פי ההגדרה של המונח "עבודה" - גם פעילות שנעשית בהתנדבות (ראו סעיף 2 לחוק המגבלות). לכן, אם נפגעת העבירה מתנדבת באופן קבוע (בין במקביל לעיסוק מרכזי במקום עבודתה ובין באופן בלעדי), ניתן במקרים המתאימים להחיל את החוק גם על מקום התנדבותה. יתרה מכך, יתכנו מקרים בהם מקום העבודה איננו מוגבל לאתר אחד, וגם במקרים כאלה ניתן להתייחס למספר אתרים בהם עובד העבריין או עובדת נפגעת העבירה.

17. באשר למקום המגורים - הוא יכול להילמד מהכתובת הרשמית במרשמי הרשויות או מהמקום הקונקרטי שבו אדם שוהה ולן מדי יום ביומו. יתרה מכך, אין זה מן הנמנע כי לאדם אחד יהיה גם יותר מ-"מקום מגורים" אחד. כך למשל יכול אדם לגור חלק מזמנו בעיר אחת ולחזור בסופי שבוע לעיר אחרת; סטודנט או חייל יכולים להתגורר לסירוגין במעונות האוניברסיטה או בבסיס הצבאי, ולצד אלה גם בבית הוריהם; וייתכנו אפשרויות נוספות בהן לאדם אחד יש יותר ממקום מגורים אחד.

זאת ועוד. ההגדרה של "מקום מגורים" היא רחבה יותר מאשר קורת הגג הפיזית בה גר אדם בלבד. לשון החוק מכילה את האפשרות כי "מקום המגורים" של אדם ישתרע בנסיבות מתאימות למשל על כל הבניין בו נמצאת דירתו; ובמקרים מתאימים - גם על מתחם מגורים שלם וכיו"ב.

18. שנית, במישור הגיאוגרפי - חוק המגבלות קובע כי בית המשפט רשאי להטיל על העבריין מגבלות - "בקרבת מקום" המגורים, העבודה והלימודים של נפגעת העבירה. בית המשפט מוסמך לקבוע את היקף האזור שהוא "בקרבת מקום" למקום המגורים, העבודה או הלימודים של נפגעת העבירה שבו יוטלו על העבריין מגבלות (סעיף 3(ד)(2) לחוק המגבלות).

ההגדרה האפשרית של המונח "בקרבת מקום" היא כמובן רחבה ותלויה הקשר, ובית המשפט מוסמך אפוא להרחיבה במידת הצורך. כאמור, המגבלה אינה חלה רק על בית המגורים או מקום העבודה עצמו, אלא היא עשויה לחול על הרחוב שבו נמצא ביתו, ובנסיבות המתאימות - גם על כל השכונה בה הוא מתגורר. ההגדרה עשויה לכלול גם את השטחים הסמוכים למקום המגורים שמי שמתגורר במקום נדרש לעבור בהם או לשהות בהם לצורך הגעה למקום המגורים או לצרכים אחרים הקשורים לכך (כדוגמת תחנת האוטובוס הסמוכה לבית המגורים). מבלי לקבוע מסמרות - אין זה מן הנמנע כי היא תכלול גם מתחמים ה"משלימים" את מקום המגורים של הנפגעת, כמו המכולת השכונתית או גן הילדים של ילדיה, ככל שאלה נמצאים "בקרבת" בית הנפגעת. הדברים הללו נאמרים כדוגמה, מבלי לחוות דעה ביחס למקרים ספציפיים שיידונו כמובן לפי נסיבותיהם.

הרחבת התחום הגיאוגרפי ה"עוטף" את בית מגוריה של הנפגעת עשוי אם כן אף הוא לאפשר לבית המשפט להטיל את המגבלות על מרחבי חיים נוספים של הנפגעת; והדברים נכונים גם לגבי מקום העבודה או הלימודים שלה.

19. שלישית, במישור ההסדרים המשלימים - קיימים דברי חקיקה אחרים המאפשרים להטיל מגבלות על העברין ועשויים להוות הסדרים משלימים כאשר חוק המגבלות אינו נותן מענה לצרכי הנפגעות. כך למשל החוק למניעת הטרדה מאיימת, התשס"ב-2001 וחוק הגנה על הציבור מפני ביצוע עבירות מין, התשס"ו-2006 (להלן: החוק למניעת הטרדה מאיימת ו-חוק ההגנה) - הם הסדרים המקנים לבית המשפט סמכות להטיל מגבלות על עברין המין החורגות מאלה שניתן להטיל לפי חוק המגבלות. במקרים המתאימים, כאשר מתקיימים התנאים הקבועים בהסדרים אלה, סמכויות אלה עשויות לאפשר אף הן למנוע מפגש תדיר בין העברין לבין הנפגעת (כפי שאף חברתי ציינה בפסקה 46 לחוות דעתה).

כך, למשל, אם העברין עושה לו למנהג לשהות באופן קבוע בסמוך למקום שאינו מקום המגורים של הנפגעת אך היא מגיעה אליו באופן תדיר (למשל - המוסד החינוכי בו לומד אחד מילדיה של נפגעת העבירה), הדבר עשוי להיות בסיס לפעולה מכוח החוק למניעת הטרדה מאיימת. אמצעי זה עשוי לצמצם פגיעה מכוונת של העברין בנפגעת העבירה. זאת על אף שחוק המגבלות הוא מטיבו מניעתי, בעוד שלצורך מתן צו להטרדה מאיימת יש להצביע על הטרדה או איום שהתבצעו בפועל.

בדומה לכך, עומד לרשות נפגעות העבירה והמדינה חוק ההגנה - אשר כאמור מסמך את בית המשפט להטיל מגבלות משמעותיות ורחבות ביותר על עברין המין. אף שכפי שהבהירה חברתי, התנאים לתחולת חוק ההגנה הם שונים, הם עשויים במקרים לא מעטים לאפשר הטלת מגבלות על העברין אשר יצמצמו את סיכויי המפגש שלו עם נפגעות העבירה. אלה הם פני הדברים בעניינם של הצדדים לבקשה זו, שכן כפי שציינה חברתי, בית המשפט המחוזי הוציא צו פיקוח לעורר, שאסר על יצירת כל קשר עם כל קורבנות העבירה והורה על

הרחקה של 300 מטר ממקום הימצאן (פע"מ 41745-02-24), ועל כן עשוי לספק פתרון חלקי לטענותיהן.

20. חרף כל האמור, אין ספק כי יישארו מקרים בהם החוק לא יוכל לתת פתרון לנפגעת העבירה - וזאת באותם מקרים בהם היא מגיעה באופן תדיר שאיננו מקום העבודה, הלימודים או המגורים שלה והוא אף אינו ב"קרבת מקום" למקומות אלה. תוצאה זו עשויה להיות בעלת השלכות קשות עבור נפגעת העבירה ולהסב לה נזק ומצוקה רבים. אולם, זוהי נקודת האיזון שנקבעה בחוק בין זכויותיה לבין זכויותיו של העבריין המשוחרר. ניתן בהחלט להעלות טענות לכאן ולכאן בדבר האיזון הרצוי בין זכויות אלה - ואולם ההחלטה בהקשר זה היא לפתחו של המחוקק, שעשוי לבחור (בין היתר לאור פסק הדין הנוכחי) להרחיב את ההגדרות המצויות בחוק.

21. משזוהי דעתי, ממילא אני מצטרפת לעמדת חברתי כי חוק המגבלות אינו מאפשר להטיל מגבלה כללית על העבריין ביחס למקום הימצאה של נפגעת העבירה ככל שהוא ידוע לו (ראו פסקה 45 לחוות דעתה).

22. סוף דבר: לו דעתי הייתה נשמעת היינו מקבלים את הערר ומחזירים את הדין בבקשת המשיבות לבית משפט קמא - אשר ישקול אותה בהתאם לפרשנות חוק המגבלות כאמור בחוות דעתי, תוך שימוש בעקרונות הפרשנות המקובלים בנוגע לנסיבות הפרטניות של הבקשה.

רות רון
שופטת

השופטת ג' כנפי-שטייניץ:

1. חברותי פרשו יריעה רחבה. לאחר שעיינתי בחוות דעתן המפורטות, מצאתי להצטרף לתוצאה אליה הגיעה חברתי השופטת ד' ברק-ארז.

2. חוק מגבלות על חזרתו של עבריין מין לסביבת נפגע עבירה, התשס"ה-2004 (להלן: חוק המגבלות או החוק) מסמך את בית המשפט להטיל על עבריין מין "מגבלות על מגורים, עבודה או לימודים", בקרבת "מקום המגורים או מקום העבודה..." או מוסד הלימודים של נפגע העבירה (סעיף 3(א) לחוק). מגבלות אלה יוטלו על עבריין המין, כך לפי מצוות המחוקק, רק אם שוכנע בית המשפט כי אלה נדרשות לשם מניעת נזק נפשי מנפגע העבירה. זוהי אפוא נקודת המוצא לדיון שלפנינו - הטלת המגבלות נחוצה על מנת למנוע מנפגע העבירה נזק נפשי נוסף על זה שנגרם לו כתוצאה מעבירת המין לה נפל קורבן, כזה העלול להיגרם לו כתוצאה מהיתקלות תדירה בפוגע (סעיף 1 לחוק).

3. שתיים הן השאלות המתעוררות במקרה שלפנינו: האם חוק המגבלות מאפשר הטלת מגבלות ביחס למרחבים נוספים, החורגים משלושת מרחבי המחיה המנויים בחוק - מגורים, עבודה ולימודים (להלן: מרחבי המחיה המוגנים); והשנייה, האם החוק מאפשר להרחיק עבריו מין ממרחבי המחיה המוגנים של נפגע העבירה, או שמא רק לאסור עליו להתגורר, לעבוד או ללמוד בקרבת מרחבים אלה. לטעמי, כפי שיבואר להלן, התשובה לשאלה הראשונה היא בשלילה, בעוד שהתשובה לשאלה השנייה היא בחיוב.

4. באשר לשאלה הראשונה, התקשיתי להבחין במפריד בין חוות דעתן של חברותיי. כפי שצינו שתיהן, חוק המגבלות מסמך את בית המשפט להטיל מגבלות על עבריו המין בהתייחס לשלושה מרחבי מחיה מוגנים של נפגע העבירה - מגורים, עבודה ולימודים; ולא ניתן להטיל מכוחו מגבלות בהתייחס למרחבים אחרים בהם נוהג נפגע העבירה לשהות, גם אם אלה מעלים סיכון להיתקלות תדירה עם עבריו המין. עם זאת, תחום השתרעותו של כל מרחב מחיה אינו מוגבל לשטח גיאוגרפי קצוב והוא עשוי להשתנות בהתאם לשגרת היומיום של נפגע העבירה. כך, לא דומה מקום מגורים של נפגע עבירה בעיר גדולה למקום מגורים בכפר קטן או בקיבוץ, ויש "מקום המגורים" ישתרע על שני אתרים גיאוגרפיים שונים (סטודנט המחלק את חייו בין דירתו ובין בית הוריו או קטין במשמורת משותפת). אף לא דומה "מקום עבודה" של נפגע עבירה העובד בעבודה משרדית למקום עבודה של נפגע עבירה העובד כשליח או נהג, או מי שעבודתו דורשת הימצאותו דרך שגרה במספר אתרים. תחומם של שלושת מרחבי המחיה המוגנים עשוי אפוא להשתנות ממקרה למקרה בהתאם לנסיבות חייו ולשגרת יומו של נפגע העבירה; ובלבד שיש במגבלה המוטלת על-ידי בית המשפט כדי להגן על אפשרות ל"היתקלות תדירה" של נפגע העבירה בעבריו המין, במובחן ממפגש ספורדי או חד פעמי.

5. חברתי השופטת רון סבורה אף היא כי יש לענות על השאלה הראשונה שהוצגה בשלילה. היא גם אינה חולקת על העמדה, שראוי להעניק פרשנות גמישה לשלושת המרחבים המוגנים, בהתאם לעקרונות פרשניים מקובלים. עם זאת, לשיטתה אין לפרש מרחבים אלה "כמתייחסים באורח גורף לכל מקום שבו הנפגעת מבקרת באופן תדיר" (פסקה 15 לחוות דעתה). לכך כאמור אני מסכימה. לפיכך, לעת הטלת מגבלות על עבריו מין, ראוי לבחון את זיקתו של נפגע העבירה למרחב הרלוונטי על מנת להכריע אם הוא בא בגדרו של אחד משלושת מרחבי המחיה המוגנים, ולא ניתן להסתפק בציון העובדה כי נפגע העבירה פוקד אותו באופן תדיר. במקרה שלפנינו, אמנם נפגעות העבירה לא עמדו על טיבם המדויק של ארבעת האזורים שהוגדרו על-ידן כ"מרכז חייהן". ואולם, חרף הקושי שבדבר, עליו הצביעה גם חברתי השופטת ברק ארז (ראו בפסקה 62 לחוות דעתה) - לא ראיתי לנכון להתערב בהחלטתו של בית המשפט המחוזי בהיבט זה, שעה שהמבקש לא התנגד בעת הדיון בבית המשפט המחוזי, להטלת מגבלות בהתייחס לאזורים אלה; אזורים המצויים כולם, להוציא אחד מהם, בעיר בה מתגוררות הנפגעות (ובה המבקש אינו מתגורר).

6. אשר לשאלה השנייה שהוצגה - האם רשאי בית המשפט, במישור הסמכות, להרחיק עבריו

מיןמרחבי המחיה המוגנים של נפגע העבירה - במחלוקת שהתגלעה בין חברותי בשאלה זו, דעתה של השופטת ברק-ארז. אמנם, לשונו של חוק המגבלות מתייחסת למגבלות "על מגורים, עבודה או לימודים" של עברין המין במרחבי המחיה המוגנים; ואולם אני סבורה כי נוסח זה שולל, בהכרח, איסור על הימצאות או שהייה תדירה במרחבים אלה. כפי שצינה חברתי השופטת ברק-ארז, פרשנות דווקנית ללשון החוק עלולה להחטיא את תכליתו לשמור על מרחב מוגן במישורי חיו הבסיסיים של נפגע העבירה - ולהוביל לתוצאה שלפיה, למשל, יאסר על העברין ללמוד בסמוך לבית הנפגע, אך לצד זאת לא ניתן יהיה למנעו מלבקר באופן יומיומי חבר או קרוב המתגורר בשכנות לנפגע העבירה (וראו גם הדוגמה שניתנה בפסקה 48 להחלטת השופטת ברק-ארז; וכן עמדת השופטת ע' ברון בבש"פ 5722/22 פלוני נ' פלוני, פסקאות 6-7 (20.9.2022) (להלן: בש"פ 5722/22)).

7. בנסיבות אלה, נכון יהיה לטעמי לפרש את לשון החוק באופן המרחיב את סט הכלים הנתון לבית המשפט בבואו להכריע בטיב המגבלות, באופן שיאפשר לו "לתפור" חליפת הגנה גמישה, המותאמת לנתוניהם של נפגע העבירה ושל עברין המין, בהתאם לנסיבות הקונקרטיות ולמגוון המצבים האנושיים העשויים להתעורר בהקשר זה.

דוגמה ל"תפירת" חליפת הגנה מותאמת לנתוניהם של נפגע העבירה ושל עברין המין, תוך שימוש באפשרות להרחקת העברין, ניתן למצוא בבש"פ 7057/09 פלונית נ' אלמוני (13.12.2010), בו נדון עניינו של עברין מין שגר בשכנות לנפגעת העבירה, באותו בנין דירות אך בכניסה נפרדת. בשל קשיי הכלכליים של העברין, שלא אפשרו "הפרדת מגורים", בחר בית המשפט שלא לכפות עליו להעתיק את מקום מגוריו, ואולם נאסר עליו להיכנס לחדר המדרגות של אגף הבית בו מתגוררת נפגעת העבירה. דומה כי לו אומצה ההשקפה האוסרת על הרחקת העברין ממרחב מגוריה של נפגעת העבירה - קשה יותר היה להתיר לעברין להוסיף ולהתגורר בביתו. זאת, אף שנמצא כי חלופה זו מאזנת בדרך טובה יותר בין הגנה על עניינה של נפגעת העבירה ובין הפגיעה העלולה להיגרם לעברין מהטלת המגבלות. החלטה זו ממחישה, אפוא, כיצד הגמישות המתאפשרת מהרחקת העברין מאזור גיאוגרפי מסוים, עשויה לסייע לא רק לנפגעת העבירה - אלא גם לעברין המין.

8. בסופו של יום, המסקנה שלפיה חוק המגבלות מאפשר להרחיק עברין מין, במקרים המתאימים, מאחד או יותר ממרחבי המחיה המוגנים של נפגע העבירה - אך מעבירה את מרכז הכובד של ההכרעה ממישור הסמכות הפורמלית למישור שיקול הדעת, המכפיף בתורו את הטלת המגבלות לעיקרון המידתיות. כלומר, עדיין על בית המשפט להשתכנע שמגבלה כזו היא מגבלה מידתית בנסיבות העניין הקונקרטי - כך שמחד גיסא, היא מתחייבת לשם מניעת נזק נפשי נוסף מנפגע העבירה; ומאידך גיסא, היא אינה פוגעת בזכויותיו של עברין המין במידה העולה על הנדרש. כל זאת, במסגרת מלאכת איזון פרטנית המותאמת לנסיבות חייהם של נפגע העבירה ועברין המין.

במקרה שלפנינו, כזכור, מיקד המבקש את טענותיו במישור העקרוני ולא טען לגופו של עניין

לנזק שעלול להיגרם לו בשל ההגבלה על כניסתו למרחבים הספציפיים מהם התבקש להרחיקו. בנסיבות אלה, נמצא כי המגבלה מידתית; ובכך אין להתערב.

גילה כנפי-שטייניץ
שופטת

הוחלט כאמור בפסק דינה של השופטת דפנה ברק-ארז בהסכמת השופטת גילה כנפי-שטייניץ, כנגד דעתה החולקת של השופטת רות רונן.

ניתנה היום, ל' ניסן תשפ"ה (28 אפריל 2025).

רות רונן
שופטת

גילה כנפי-שטייניץ
שופטת

דפנה ברק-ארז
שופטת